

KAITSE KODU!

SALU.

30. august 1930

NR. 35/36

Hind 20 senti

Eesti Laenu Pank

- Vanemaid Eesti rahaasutisi (asut. 1909. a.)
Tallinn, S. Karja 18, oma majas.

Diskonteerib vekseid.

Võtab raha hoiule.

Toimetab kõiki pangatalitusi.

EESTI UNION

KINNITUS-AKTSIA-SELTS

PÕHIKAPITAL Kr. 50.000.-

JUHATUS:

EESTI LAENU PANGAS
TALLINNAS, SUUR KARJA TÄN. 18, TELEF. 11-90

TULE-

VEO - AUTOKASKO - KLAASI - MURDVARGUSTE

ELU-

KAPITALI - KAASAVARA - LASTE ÖPPERAHA
RENDI - TÖÖVÕIMETUSE

ÕNNETUSJUHTUDE KINNITUS

KAITSTES ISAMAAD

SISEMISTE JA VÄLISTE VAEN-
LASTE VASTU

KAITSKES KA ENNAST

JA

OMAKSEID,

KINNITADES OMA ELU JA
VARANDUST

KINNITUS-AKTSIA-SELTSIS

EESTI UNION.

Speditsioonī- ja transportāri

O/Ü. TILGA & Ko.

Telefonid:
5-63 ja 21-82.

TALLINN,
S. KARJA 18.

Telegr. aadress:
„Tilgaco“.

Tollimine - Inkasso - Kinnitus.

PÄRNU EESTI LAENU-HOIU-

✻ ÜHISUS ✻

PÄRNUS, RÜUTLI TÄN. 28, TEL. 3-44

VANIM JA SUURIM
RAHAASUTUS PÄRNUS

ASUT. 1904. A.

VÕTAB RAHA HOIULE MAKSTES
KÕRGEMAT % - ANNAB LAENE
MITMESUGUSTE KINDLUS-
TUSTE VASTU - KORRALDAB
RIIKLIKE LAENUDE ANDMIST
ASUNIKKUDELE, KALAMEES-
TELE JA PÕLLUPIDAJATELE
NING TOIMETAB KÕIKI

PANGAOPERATSIOONE

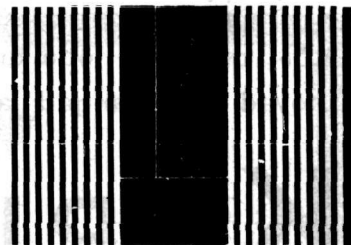
ARITUNNID 9-2

JUHATUS

PÄRNU PANK A/S.

PÄRNUS, „ENDLA“ SELTSIMAJAS.

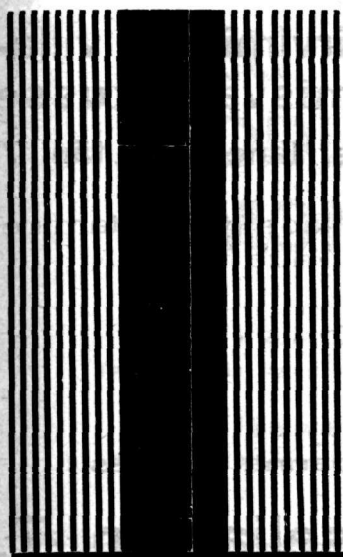
Telegr. aadr.: »Pärnupank«. Telefonid: üldine 1-13,
kassa ja raamatupidaja 6, juhatus 1-91. Aritunnid 9-2.

SUURIM JA VANIM RAHAASUTUS PÄRNUMAAL.

Võtab raha hoiule ja maksab kõrgemat ajakohast
protsenti. Annab laenusid mitmesugusel kujul ja kind-
lustusel. Ostab ja müüb kulda ja hõbedat, välisraha
ja čekke, Eesti 7% välislaenu pabereid j. n. e. Üürib
välja teraslaekaid. Pangal oma kinnisvarad. Ait kau-
pade mahutamiseks. Toimetab kõiksugu pangaope-
ratsioone sise- ja välismaal.

JUHATUS.

Viljandi O-ü. „ALKO“

Kõrgem auhind Grand Prix ja mitu I auhinda.

**Liköörid, veinid ja vahuvein —
esimese järgu joogid, igalpool saadaval.**

Vabrik ja pealadu:

Viljandis, Lossi tän. nr. 34. Oma majas.
Kõnetraat 23.

Tallinnas, Aktsiaselts „K-m. Estika“ juures
Jaani tän. nr. 8. Kõnetr. 12-67.

Igas kodumaa linnas ja maakauplustes saadaval.

Kõik, kes head tööd tahavad,
toovad oma kangad ja villad

KARL WICHMANN'I

riidevärvimis- ja villa-
ketramisvabrikusse

Pärnus, Jänesselja tän. 7.

Pärnus, Jänesselja tän. 7.

Keemiline riiete puhastus. Kaltsudest villade valmistamine.
Heade tööde poolest on vabrik juba kaua tuntud.

**Võistlemata hea töö,
aga hind ei ole kallim.**

Eksituse ärahoidmiseks palun tähele panna aadressi:

KARL WICHMANN, Jänesselja tän. 7.

A/s. „Proviisor JULIUS LILL“

ROHUKAUBA SUURLAOD JA LABORATOORIUMID.

PEALADU: TARTUS, Narva tän. 6, kõnetr. 1-66.
OSAKOND: Tallinnas, V. Viru t. 15, kõnetr. 12-88.

KREEMID naha eest hoolitsemiseks:

REGINA EXTRA rasvata, puudri aluseks.

REGINA EXTRA rasvaga, õhtuseks tarvituseks
kuiva naha juures.

METAMORFOSA J. L. päevituse ja punetuse vastu.

KASEKREEM rasvata, uus, eriti valge jume saavutamiseks.

Hambakreem ODONTINE hästi desinfitseeriv.

LÕHNAÕLID assortiment.

EAU DE COLOGNE 3-kordne ja lillelõhnaga.

VEGETAL, PUUDRID j. n. e.

FOTOOSAKOND Tartus, Rüütli tän. 10.

Amatööridele nõuande ja pimik kasutamiseks.

LIVONIA

**ÕLU
MÕDU
LIMONAAD**

Iga kaitseliitlane nõudku ainult

Eesti õlut

Vabrik:

Tartus, Kalda tänav 5/6. Telefon 2-38.

Tallinna ladu:

„VELLAMO“, Klaasingi 11. Tel. (2)20-58.

Tehase saadused tuntud

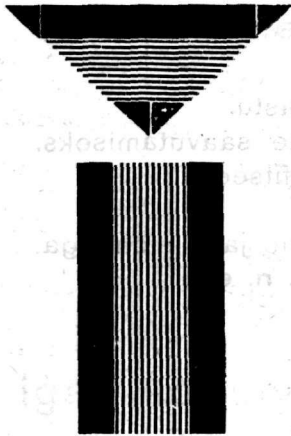
kõrges headuses.

A/s A. Le Coq

London - Tartu

Soovibab oma

õlut, porterit,

seltersi,

limonaadi,

sidrunisoodat ja

keedetud mõdu.

Tuntud
headuses!

Viljandi Eesti Põllumeeste Seltsi Kaubanduse Osakond

Viljandis, Tallinna tän. 3.

Telef. 6 ja 2-13.

Telegr.: „Estokommerts“.

Suurem ja täiuslikum

põllutööriistade, masinate, ehitustarvete,
majapidamistarvete, veo- ja sõiduabi-
nõude ladu ja müügikoht Viljandimaal.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Harukauplused:

Tarvastus, telef. 20, S. Kõpus, telef. 5, ja
Õisus, telef. 8.

**ÜKSIK/
NUMBER
20 SENTI**

**ILMUB
1 KORD
NÄDALAS**

6. AASTA KAITSE KODU N: 35/36

S. GLASTNIKOV

TOIMETUS JA TALITUS: Tallinnas, Kaarli tän. 8, kaitseliidu staabis. Tel. 370. Toimetuse kõnetunnid igal äripäeval kella 10–12 e. l. Kaastõõ arvatakse tasu alla ainult siis, kui sellele tasunõudmine peale kirjutatud. Tarvitamata ja tagasisaamiseks markimata käsi-kirju alal ei hoita.

30. AUGUST 1930

Väljaandja: KAITSELIIDU PEASTAAP.
Vastutav toimetaja: kol.-ltm. J. MAIDE.
Tegev toimetaja: L. SÖERD.

TELLIMISHIND: aastas 6 krooni, poolaastas 3 kr., veerandaastas 1 kroon 50 senti, kuus 50 senti. **KUULUTUSTE HINNAD:** 1 lehekülj teksti ees Kr. 50, tekstis ja tagumise kaane välisküljel Kr. 80, teksti järel Kr. 40 ja kaante sisekülgedel Kr. 60. — Vähemad kuulutused proportsionaalselt odavamad.

Naised lennufüüril.

Hiljuti „Miss Hispaaniaks“ valitud senjorita Concha Peche on valmistatud lennuasjandusest ja omab ka lenduri kutsetunnistuse. Pildil Hispaania iluduskuninganna (paremal) ühes oma õega lennuki ees Getafe'i lennuväljal.

NAISKODUKAITSE

RAHVUSLIKU JA RIIKLIKU PROPAGANDA TEENISTUSES

Imekauni pildi hästi kaitstud kodust esitab Soome kirjanik Juhani Aho raamatus „Kas mäletad?“ Juhani Aho laseb reisivaali Koti onu kasvavale romaani peategelasele jutustada haldjaist, kes kaitsevad tema kodu, kelle kaitse all elatakse kodus rahul olles ja õnnelikult, nii õnnelikult, et sellest õnnest jätkub jagamiseks ka reisivaalile. Neid haldjaid ei tohi kodust eemale peletada, neid peab hoidma. Need head kodukaitsjad haldjad on — kogu pere suur armastus kodu vastu. See armastus kodu vastu virgutab kogu peret töötama kodu heaks, laseb neid rahulikult kannatada kõiki raskusi, mis neile elu veeretab ette, säilitab pere rahu ja õnne.

Arvurikas naispere on ennast koondanud üle kogu Eesti nime all naiskodukaitse.

Ka meid on koondanud kodukaitse ridadesse armastus kodumaa vastu. Ka meie tahame olla headeks haldjaiks, kelle ühine püüe on, et kogu eestlaste pere elaks rahu ja õnnes.

Ja meie ühisel kodul, kodumaal on vaja palju kaitsehaldjaid ja neil on palju ja rasket tööd, et peletada eemale meie kodu kallal uuristavaid rahulolematuse pahavaimu. Ei ole see ka ime. Aastasadu on meie kodu olnud võõraste valitseda, oleme pidanud elama oma kodus pöpsidena, tõrjutud sulastetoga pimedasse soppis. Seejuures on meile kogu aeg sisendatud: teie kodu on alaväärtuslik, samuti kui teie isegi. Alaliselt on juhitud tähelepanu väärtuslikule võõrale. Nüüd saades pärisperemeesteks ei oskagi meie neid väärtusi, mida oma iseseisev kodu meile pakub, hinnata, piilume ikka veel ühe silmaga võõraste peretua poole, kus meile nii mõnigi kord näib hästi valgema, soojema, ilusama.

Meie ei ole veel saanud mahti vaadelda põhjalikult kõiki neid väärtusi, missugused meil on, ei ole veel saanud aega neid küllalt põhjalikult tõsiste väärtustena tundma õppida, neid vääriliselt hinnata ja armastada.

Ei ole kellelgi olnud aega meile meie riikliku iseseisvuse ja rahvuskultuurliku omapära väärtusi tundma õpetada, liiga palju on seni kõigil olnud muud tarvilikku ülesehitavat tööd. Naine on esinenud alati rahva kasvatajana, emana on ta annud kaasa lastele ellu aateid, õrnemas lapseas määranud tulevaste põlvete ideoloogiat. Arvurikas eesti naiskodanike pere on koondunud naiskodukaitse nime all võimsaks ülemaalseks organisatsiooniks. Oma lühikeseks tegevuse kestvusel on naiskodukaitsjad teinud palju ilusat kodukaitsetööd, peletades eesti kodust eemale haiguse-tondi oma laiaulatusliku

sanitaartööga, aidanud teha eesti kodu ilusamaks ja soojemaks, arendades kodukultuuri jne.

Kõigest sellest tööst ei ole aga küllalt, kui puudub õige kodukaitse-haldjas — armastus kodumaa vastu.

Kaks eeldust on selleks, et õige kodukaitse-haldjas — kodumaa-armastus — pääseks valitsema, peab tundma kodumaa, peab teda vääriliselt hindama.

Kumbagi neist eeldusist ei ole meil aga täidetud. Meie ei tunne iseennast ega oma maad — ei oska seda järelikult ka vääriliselt hinnata ega armastada.

Vanemal põlvel ei ole olnud kunagi võimalust kodumaa tundmaõppimiseks. Kool, kus ta käis, õpetas kõike muud, ainult mitte oma maad ja rahvast tundma. Ka noorem põlv tunneb kodumaa kahjuks liig raamatulikult — väga sagedasti ainult maadeteaduse tundides ammutatud kuiva materjali najal — populaarne maadeteaduslik kirjandus puudub meil peaaegu täiesti.

Naiskodukaitse arvurikkal perel ei tohiks olla raske aidata kaasa teadmiste levitamisel kodumaa üle — võimalusi selleks on palju. Loetlen siinkohal mõned: 1) Hästi ettevalmistatud ekskursioonide korraldamine. Ekskursioonijuht peaks hästi tundma mitte ainult ekskursiooni sihtkohta, vaid ka kogu marssruuti ta lähtekohtade sihtkohani. Ta peaks võima juhtida tähelepanu looduslikele maastikele, majanduslikele ja rahvuskultuurilisele iseäraldusile. Meie kodumaa on pindalalt küll väike, kuid ometi mitmekesine ja huvitav. 2) Virgutagem noori matkama, soodustagem nende matkamisi. Viimasel ajal on laialt võtnud hoogu meie vanemais noorte organisatsioones suvised jalamatkad. Loode-tavasti käivad sama rada ka meie „Noored Kotkad“. Naiskodukaitse üle maa asuvad jaoskonnad peaksid andma noortele ööbimisvõimalusi ja soodustama toitlustust, juhtima nende tähelepanu kohapeal vaatamisväärilisele. 3) Kodumaa-õhtute korraldamine. Neid võiks korraldada väga mitmekesiselt ja kuna nende mõte on veel vähe tuttav, siis peatun nende juures veidi pikemalt. Kantakse ette mingisuguse ala põhjalik kirjeldus. Näiteks kas või Narva. Narva ajalugu, Narva läänekultuuri eelpost Vene rajal, Narva kirjeldus, tema iseäraldused, Narva jõgi, selle tähtsus jõuallikana, Greenholm — Vene ajal ja nüüd. Narva tähtsus iseseisvusvõitluses. Narva praegu — varemete-linn. Miks ta seisab varemis? Narva-Jõesuu, Narva ligem ümbrus, Vene piir, venelased sealpool Narva.

On käepärast udupiltide aparaat, võite kõnet selgitada valguspiltidega, võite ka lihtsalt anda vaatepilte käest kätte.

Mulgiõhtu: kavas võiks olla mõni mulgi laul, mulgi riietuse demonstreerimine, mulkide maa omapära, mulgid meie avalikus elus ja nende tähtsus, mulkide iseloomustus, deklamatsioonid mõnelt mulgimaalt päritolevalt luuletajalt. Teelaud mulkide rahvuslikkude toitudega.

Sarnaste õhtute korraldamisel ei tohiks puududa naiskodukaitse liikmeist õpetajate avitav käsi, ka õpetajad-kaitseliitlased võiksid aidata kaasa. Ringkonnad võiksid astuda omavahel väljatöötatud teemide vahetamisele.

Mul on tulnud liikudes n.-k.-k. jaoskonnades korduvalt esineda kõnedega, vast mitmel alal, pean tunnistama, et alati olen leidnud tänuliku publiku kuulamas. Suure huviga on kuulatud, kui kõnes esines faktiline materjal; mõistagi, et see faktiline materjal peab kuulajaskonnale suupäraselt ja jõukohaselt ette kantama. Sel alal peaksime õppima sakslasilt, kelledest populariseerimise alal ei ole suuremat meistrit. Väga palju leiduks kodumaa, rahva, majanduse tundmaõpetamiseks teeme.

Toon veel mõne näite: „Vene ajal ja nüüd“. Meil kurdetakse sageli taga vene aega. Kasulik on objektiivselt tõmmatud paralleelide varal näidata, kuidas elu oli enne ja nüüd. Selle teemi käsitlemisel peab tooma pilte elust enne ja nüüd. Selle kaudu saaks äratada iseteadvust, vähemalt ehk väheneks alaline nurisemine ja kurtmine praeguse olukorra üle. Ehk jälle teem sellest, mis meil on: Tuua võiks selle teemi käsitlemisel ette meie omapäraseid rahvuslikke väärtusi, nagu meie rahvaluule kogud, vanavara, ainulaadiline maailma ajaloo, iseseisvusvõitlus, riikliku elu osav korraldamine. Ehk jälle looduslik omapära, loodusvarad, põllumajanduse seis, tööstuslik tootmine.

4) Ka oma ajalugu tunneme liig vähe ja eesti ajaloo laiade hulkade tutvustamine oleks väga tänuväärne töö.

Ka sel alal võiks tuua rea huvitavaid teeme käsitlemiseks, näiteks: pilte esivanemate elust ja usust. Peatükke muistsest iseseisvusvõitlusest, vabadussõja episoodide. Vabadussõja kanglaste elulugusid jne.

5) Riikliku ja rahvusliku tähtsusega päevade mälestamine on tänu kaitseliidu peastaabi ja kohalikkude malevate staapide alalisele virgutusele saanud üleriiklikuks. 24. veebruar, jüriöö töötavad muutuda õigeiks rahvuslikeks pühadeks. Nende pühitsemine aitab tugevasti kaasa omariikluse mõtte levimisele.

Sama viljakat tööd võiks teha kohapealsel algatusel korraldatud kohaliku tähtsusega päevade mälestamise kaudu.

6) Naiskodukaitse võttis oma aastapäevaks

FANNI LUUKKONEN,

Soome Lotta-Svärdi esinaine, Eesti valgeristi kavaler.

3. jaanuari — rahupüha. Möödunud aastal korraldasid Sakalamaa naiskodukaitse jaoskonnad sel päeval kõigis maakonna kirikuis kontsert-jumalateenistusi. Osavõtmine neist oli igal pool väga elav. Kogu naiskodukaitse pere üle maa peaks tulevikus tegema sama — 3. jaanuaril üle maa korraldatud kontsert-jumalateenistuste kaudu saab teha ilusat riiklikku propagandat, saab tõmmata selleks kaasa hulki, kellele muidu raske on pääseda ligi.

Ka naiskodukaitse pühaliku töötuse andmisega seotud jumalateenistusi võib kasutada sama eesmärgiga. Olen kuulnud üksikuid jaoskondi korraldavat vabaõhu-jumalateenistusi sama eesmärgiga.

7) Hiiglasuurt mõju peab avaldama aga riiklikult ja rahvuskultuuriliselt iseteadev ülemaaline naiskodukaitse pere oma ümbruskonnale, alaliselt puutudes laiade hulkadega kokku ja neid teadlikult kindlas suunas mõjutades. Seepärast on naiskodukaitse ühine eesmärk rahvuslikku iseteadvust kasvatada liikmeskonnas. Ei jõua siinkohal loetella kõiki võimalusi kodumaad tundma, teda hindama ja armastama õppimisel.

Loodan aga kindlasti, et kõigil naiskodukaitse juhtivail tegelasil on küllalt head teadlikkust, head tahet ja leidlikkust sel alal töötamisel.

E. —ar.

EESTI KAITSTUD LÄÄS

JOONI LÄÄNE MALEVA ARENEMISEST MALEVA 5. AASTAPÄEVA PUHUL

Läänemaa kaitseliit tekkis Saksa okupatsiooni ajal, mil ta organiseeriti põrandaaluse koondusena, päras-tise kaitseliidu ülema h-ra E. Alveri ja kapten V. Väe-denil juhatusel. Okupatsioonija lõpul ja vabadussõja ajal novembris 1918. a. töötas Lääne kaitseliit esialgu staabikapten Th. Rõugu juhatusel. Siis juhatas teda jälle kapten V. Väeden.

Vabadussõjaaegne kaitseliit täitis tähtsaid ülesan-deid sisemise korra ja julgeoleku alal, olles abiks tege-vale kaitseväele. Eriti Lääne kaitseliit kandis sõja esi-mesel poolal suurel määral Tallinna garnisoni väeosade vahikohuseid. Pärast vabadussõda kahaneb aga tema tegevus järk-järgult ning lõpuks on ta veel ainult „pa-beril“ olemas.

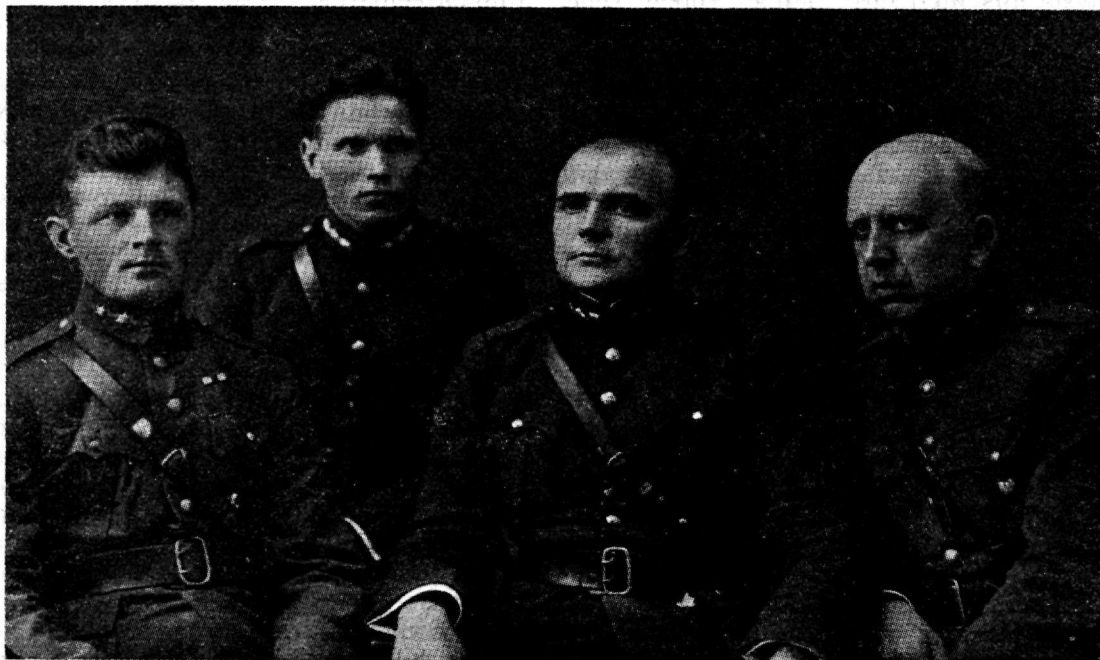
Kohutavad ja verised sündmused 1924. a. 1. det-sembril Eesti vabariigi pealinnas olid ka Läänemaal nagu mujalgi võimsaks tõukejõuks kaitseliidu uuesti-loomisele. Salaja üle riigi piiri tulnud ning moodsate relvadega varustatud enamlaste jõukude jultunud katse vaba Eestit hävitada, likvideerisid meie vaprad ja kind-lad kaitseväge osad küll samal päeval ja sel saatuslikul ööl üle riigi heljuv hädaoht möödus.

Kuid see ootamatu ja oma häbematuse poolest en-nekuulmatu avantüür näitas igale Eesti kodanikule, milliste vastastega meil on tegemist; ta paljastas meie silmis riigikukatajate vaateid ja arusaamist meie riigi

ja rahva kohta. Nähtavasti oldi riigivastaste ridades arvamusel, et eestlased ei suuda väärihinnata oma kangelaslikus vabadussõjas suurte ohvritega kättevõi-detud vabadust, vaid on valmis kerge südamega oma-riiklusest loobuma ja alistuma võõrale survevõimule.

Et see nii ei olnud, näitas hoogus organiseerimis-töö laiemate rahvakihtide osavõtuga kaitseliidu uuesti-loomisel pärast 1. detsembrit 1924. a. Välju-kiirusega levis mõte, et riigi julgeoleku ja kaitse eest muretse-mine pole mitte ainult valitsuse ja rahuaegse kaitseväge ülesanne, vaid tuleb rakendada seks laiemaid riigitruid rahvahulki. See mõte leidis igalpool ka elavat vastu-kaja ja tõi vabatahtlikult tuhandeid tublimaid rahva-poegi uuestiloodud kaitseliidu ridadesse.

Ajutise kaitseliidu põhikirja alusel, mis pandi maksma vägede ülemjuhataja poolt 17. detsembril 1924. a., asuti kiiresti Lääne kaitseliidu organiseerimi-sele. Juba 21. detsembril peeti Haapsalus Läänemaa k.-l. ringkonna asutamiskoosolek kokkukutsutud maa-konna rahvaväge ülema n.-lt. O. Pakas'e poolt. Koos-olekule oli ilmunud rida Haapsalu riigiametnikke, oma-valitsus- ja haridustegelasi, kelle hulgast valdav ena-mus kohe siinsamas avaldas soovi astuda kaitseliitu tegevaiks liikmeiks. Kohe moodustati ka viieliikmeline ajutine Läänemaa k.-l. ringkonna juhatus järgneva koosseisuga: rahvaväge ülem n.-lt. O. Pakas, Lääne-

Lääne maleva staap. Vasakult: Maleva vanem instruktor leitn. A. Tars, maleva sekretär K. Onemar, maleva pealik major A. Reinhold ja maleva pealiku abi E. Leopas.

Lääne ringkonna juhatus. Vasakult paremale: prl. L. MAUER, laekur, prl. A. VAUS, esinaine abi, pr. H. RAJA, ringk. esinaine, prl. N. SUPRONENKO, sekret., pr. H. LASSUR.

maa politseiülem J. Kokla, A. Liit, A. Arak, K. Raudsepp ja G. Reinans, kes ametid omavahel jaotasid järgmiselt: esimees O. Pakas, kassahoidja J. Kokla, informatsiooni ja reklaami korraldaja A. Liit, sekretär G. Reinans ja ametita liikmed A. Arak ja K. Raudsepp.

Algas kiire allüksuste loomine: jaoskondade ja rajoonide piiride kindlaksmääramine, jaoskondade ja rajoonide juhatuste valimine, relvade kiire väljajagamine, et võimalikult pea õppustega algust teha. Organiseerimistöö edenemiseks püütakse luua kiiret ühendust loodud allüksuste vahel ning palutakse seks maakonna- ja vallavalitsuste abi. Tegevuse juhtimise jaoks konda-des võtsid enda kanda leitn. J. Leikman, kapten K. Terras, kapten A. Kask, kapt. M. Unt ja leitn. E. Johanson.

Lääne kaitseväe ringkonna juhatuse koosolekul 20. jaanuaril 1925. a. seati k.-l. ülema korralduse alusel kandidaadiks maakonna kaitseväe ringkonna ülema kohale kapten V. Väeden.

Vahepeal leidis kinnitamist vabariigi valitsuse poolt uus kaitseväe põhikiri, mille põhjal ringkond nimetati ümber malevaks, kuna endised jaoskonnad — malevkondadeks, mille etteotsa kaitseväe ülema poolt kinnitati ülalnimetatud ohvitserid.

24. veebruaril 1925. a. vabariigi aastapäeval Haapsalus peetavast paraadist võtsid osa juba arvurikkad maleva üksused. Malevlaste (kelle seas oli mitte vähe vanemaid kaitseväes mitteteeninud kodanikke) ilme, seisak ning distsiplineeritud liikumine annab tunnistust, et vähese aja jooksul on jõutud riviõppuse alal saavutada rahuldavaid tagajärgi.

25. märtsil samal aastal asub maleva pealiku kohale kapten V. Väeden, kes on teeninud sel kohal ka vabadussõja ajal. Temale abiks kinnitatakse II Haapsalu malevkonna pealik kapten Karl Terrav. Maleva pealiku korraldusel algab kiire valitsuse poolt määratud relvade kohale toomine ja kaitseväelaste varusta-

mine nendega, mis võimaldab kõigile kaitseväelastele, kelle arv alatasa on kasvamas, õppusest osavõtu. Jatkatakse maleva allüksuste organiseerimistööd. Et tegevusega malevkondades tutvuda, teeb maleva pealik ringsõite kohtadele ning esineb selgitustöövate kohtadele.

Neist loomis- ja organiseerimistöödest on möödunud nüüd rohkem kui viis aastat. Aastate vältel on tehtud suur töö. Erilist tähelepanu on pöördud malevlaste väljaõppele laskmise ja taktikaliste õppuste alal. On korraldatud iga aasta sügisõppeperioodil rida kahepoolseid taktikalisi õppusi kõigis allüksusis, nii rühmade kui ka kompaniide vahel. Samuti on aset leidnud mõned suuremad taktikalised õppused malevkondade vahel. Peale selle on maleva üksused osa võtnud kaitseväe peastaabi poolt korraldatud suuremaist manöövrest, nagu „Keila sõjast“ 1926. a. sügisel ja „Sae manöövrest“ 1929. aastal. Ka korraldati 1929. a. sügisel esimene kahepoolne taktikaline õppus Lääne- ja Pärnumaa allüksuste vahel Tõhela järve ümbruses Pärnumaal. Eriti õnnestunuks tuleb lugeda taktikaliste õppuste alal 1928. aastat, mil umbes 73,8% malevasse kuuluvaist kaitseväelastest osa võttis taktikalistest õppustest.

Malevlaste lasketasapind on ka järjesti tõusu näidanud. Kaitseväe laskemääruste maksmapanekuga, millega asetati laskmine rohkem sportlikule alusele, on malevas klassilaskurite arv iga aastaga järjekindlalt kasvanud. Malevas ärapeetavil laskevõistlusil on mitme aasta vältel esikohale tulnud J. Rull Haapsalust. Maleva pealike kaadri loomiseks on korraldatud samuti iga aasta rida kursusi ja õppepäevi, millest ka peastaabi õppejõud lektoritena osa on võtnud. Samuti on suveti üle maleva peetud laagripäevi.

Spordi ja kehasvatuse alal on tulnud iseseisvat teed käia, sest see tähtis ala oli kaitseväe loomise-

aegu Läänemaal peaaegu täiesti söödis. Puudus veel õige arusaamine spordist ja võimlemise kehalisest ja kasvatuslikust tähtsusest. Siin on kaitseliit pidanud esimesi vagusid ajama, korraldades spordivõistlusi ja pidades selgitavaid loenguid, samuti soetades spordiplatse.

Eriüksusist tuleks eriti mainida maleva üksikeskadroni, milline oma organiseerija pealik E. Arnoveri algatusel on korraldanud ratsavõistlusi ja ratsapäevi.

Maleva pealike koosseisus on aastate jooksul nii mõnedki muudatused olnud. Nii lahkus surma läbi 21. aprillil 1926. a. maleva pealiku abi kapt. K. Terrav, kelle asemele kinnitati maleva pealiku abiks kaitsemistri poolt maleva propagandajuhatusel liige E. Leopas, arvates sama aasta 1. maist. Haapsalu malevkonda juhtisid leitn. J. Leikman, kapt. A. Männik ning praegu lipn. V. Vau, Risti malevkonda kapt. K. Terrav — praegu leitn. Kääramees, Märjamaa malevkonda kapt. M. Unt — praegu E. Arnover, Lihula malevkonda kapt. A. Kask — nüüd A. Kalju, Hiiumaa malevkonda leitn. E. Johanson — nüüd K. Laius.

Esimeseks instruktoriks oli res.-lipn. G. Veem, siis tegutses pikemat aega sel alal J. Linnas. Instruktorite arvu suurendamise puhul määratakse 1. sept. 1927. a. ametisse vanemaks instruktoriks leitn. O. Kalikorm, kes 1929. a. sügisel määratakse Viru malevasse samale kohale, kuna Lääne malevasse määratakse vanemaks instruktoriks senine Viru maleva vanem instruktor leitn. A. Tars. Lühemat aega on instruktoriteks olnud kapt. A. Kask, A. Põlendik, Jonson, Preeks — praegu lipn. H. Hennoch. Maleva esimene sekretär oli R. Laane — praegu K. Onemar. 15. augustil 1928. a. ilmus Lääne maleva häälekandja „Lääne Maleva Teataja“ esimene number. „Lääne Maleva Teataja“ loomise mõtte alga-

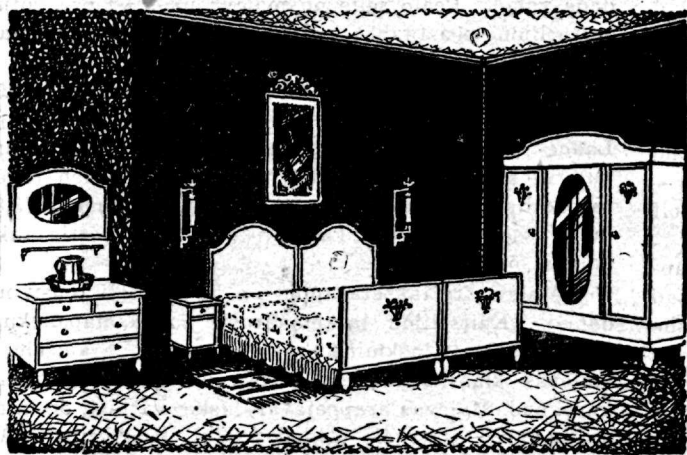
tajaks oli maleva pealiku abi E. Leopas, kes ka maleva juhatusel poolt valiti lehe toimetajaks. „Lääne Maleva Teataja“ väljaandmisega oli Lääne malev teistele malevatele eeskujuks, mistõttu mõni kuu hiljem ka teised malevad endale soetasid häälekandjad, nii et praegu ilmub juba kümme samasisulist lehte. Maleva propagandapealikuks on J. Raja ja spordipealikuks Rosenberg.

Ka maleva naispere — naiskodukaitse — on tagajärjerikkalt tööd teinud, eriti meeskondade toitlustamise ja sanitaarasjanduse alal. Praegu on malevas 28 naiskodukaitse jaoskonda. Esimeseks naiskodukaitse ringkonna esinaiseks oli prl. M. Mihkelson, nüüd töötab sel kohal pr. H. Raja.

Vanemad jaoskonnad on Haapsalu oma, kes töötab energiliselt esinaise pr. E. Greenfeld'i juhatusel, siis Emmaste prl. Breveri, Lihula prl. Sooviku, Risti pr. Martsoni jne. 1929. aastal korraldati Haapsalus mitmenädalased samariitlaste kursused maleva arsti dr. P. Teas'e juhatusel. Samariitlaste kutsed omandas 28 naiskodukaitse liiget. Agarad naiskodukaitse lased on üldse täie innuga malevas kaasa töötanud ning pidude ja loteriide toimepanemisega maleva üksustele soetanud tarvilist toetust ja riidevarustust.

15. juulil s. a. lahkus tervislikel põhjusil kauaegne maleva juht kapt. V. Väeden, tema asemele kinnitatakse maleva pealikuks major A. Reinhold.

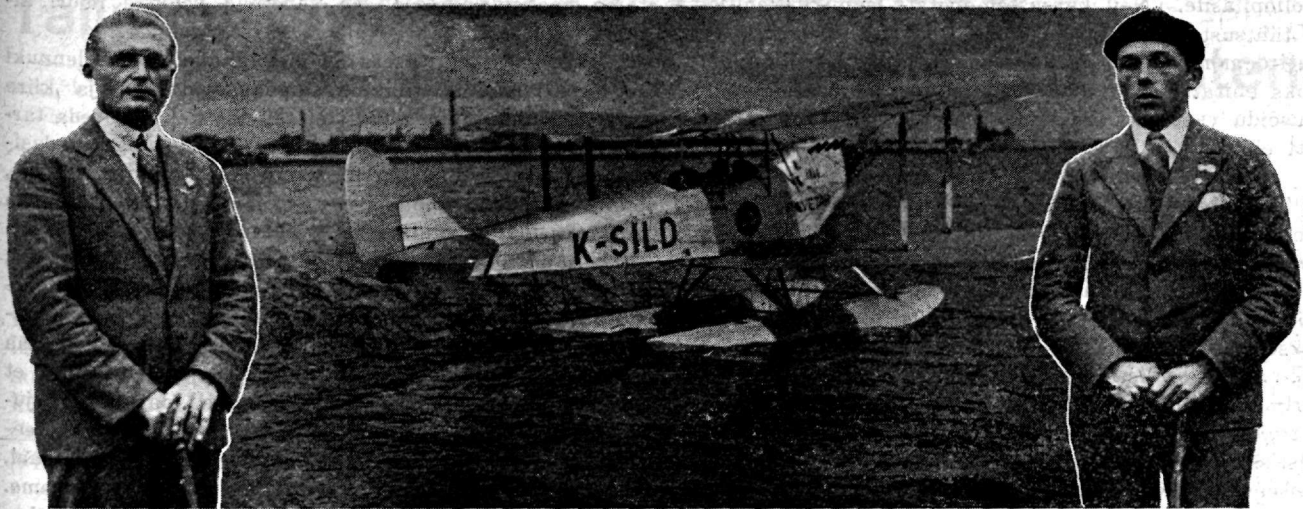
Lääne malev pühitseb oma viiendat aastapäeva. Olgu see päev Läänemaale tähtsaks rahvuspühaks, mil kõik läänlased ühinevad südamlikkude õnnesoovidega Läänemaa parimaile poegadele ja tütardele, kes vabatahtlikult on koondunud kaitsma suurte ohvritega lunastatud isamaa vabadust. E. L.

Kui sõidate Tallinna,
külastage meie mööbliladu
tehas juures.

**Rikkalik ladu elukorterite
mööbleist.**

A-S. „Massoprodukt“
S. Tartu m. 61-d. Tel. 308-96.

Kaitseliidu ülema k.-l. kol.-lt. J. MAIDE tõuseb Ülemiste järvelt „Pilvetäri“ õhku. Äärtel vasakul lendur URKO HEISKALA, paremal toimetaja EERO VALLEENIUS.

ÕHUTAGEM ÕHUKAITSET!

SOOME ÕHUKAITSELIIDU LENNUK „PILVETÄR“ TALLINNAS

„Kaitse Kodul’le“ kirjutanud toimetaja EERO VALLEENIUS

TOIMETUSE MÄRKUS: *Möödunud nädalal külastas Eestit Soome õhukaitseliidu lennuk „Pilvetär“, kes sooritas siin terve rea lende eralennuasjanduse propageerimise eesmärgiga. Anname sel puhul ruumi ka alljärgnevale kirjutisele, mis tuleb Soome õhukaitseliidu juhtivama tegelase sulest ja mis tahab kaasa aidata ka Eesti kodukaitse liikumise kaasatundjatele ja teiste huviliste tungimisele õhuvalda.*

Viimaste päevade sees kahtlemata on nii eestlaste kui ka soomlaste, tähelepanu juhitud Eesti-Vene piirile, kus enamlaste lennukid on teinud lubamatuid „külaskäike“ Eesti territooriumile.

Otsekui juhtumine on, et peaaegu samal ajal Eestisse saabus ka teise naaberrahva lennuk, kes ristleb nädalapäevad Eesti rannikul. — Lahkumine nende külaskäikude vahel seisab selles, et eelmine Eesti piirihoone — vabandage — õhujoone — on ületanud, et teie kodust rahu ülemeelikult ähvardada, ja teine — Soome lennuk — on teie maale saabunud, et just alla kriipsutada lennukite suurt tähtsust rahu- ja sõjaaja teenistuses ning lennuasjandust rahva, eestkätt kasvava koolinoorsoo, keskel propageerida.

Soome õhukaitse liit tegutseb 1925. aastast alates. See ei ole mingi sõjaline organisatsioon. Ta eraldub ses suhtes Soomes tegutsevaist kaitseliidu ja Lotta-Svärd organisatsioonest. Soome õhukaitse liit on maa eriosades tsiviilisikute poolt ellu kutsutud õhukaitse ühingute vaheline tsentraalorgan. Väikesest algusest — mõnest õhukaitse ühingust — on ta viie aasta kestes paisunud suureks organisatsiooniks. Õhukaitse liitu kuulus möödunud aasta lõpul juba ligikaudu kümnetuhat liiget, kes olid jaotatud kolmekümne viie ühisuse vahel.

Propagandatöö on samuti ikka enam ja enam tema

poolt rõhutamist leidnud, eriti seejärel, kui üksikud ühisused endale on muretsenud oma lennukid. — Maa eriosades — koguni Petsamo kaugeis kolkais — on arvurikkail õhusõidu- ja lennupäevil lennutatud ligi kümnetuhat kodanikku. Et rahvale niimoodi on muretsatud võimalus lendamise ja õhusõiduga tutvuda, on liidu lähimaks ülesandeks võimalikult pea luua kindel sisemaa lennuühendus ja tähtsamasse linnadesse asutada lennusaadamaid ja -välju. — Sõjalisest seisukohast vaadates on õhukaitse liit esimeses võimaluses tähtsaks pidanud eralendurite kooli ellu kutsuda. Sedaviisi kindlustatakse õhujõududele sõjaajal nii väga tarviline lendurite reserv. Kui veel nimetan, et liit samuti teeb tööd välismaa lennuühenduste loomiseks — eriti Saksamaaga, siis olengi lühidalt ära märkinud õhukaitse liidu tähtsaimad ja lähimad eesmärgid.

Üheks kõige tähtsamaist ülesandest peab Soome õhukaitse liit kasvava koolinoorsoo kasvatamist õiges õhusõiduvaimus. Seepärast — ja suurt eelkäivate maa poolt antud eeskuju silmas pidades, pandi möödunud kevadel Soomemaa eriosades, kõige suuremais koolilinnades, toime õhusõidu propageerimispäevi. Neist võtsid osa peale õhukaitse liidu lennukite üks sõjaväe õhujõudude lennuk ja kaks õhusõidu ohvitseri ja lennu-meister. Igas kohas peeti ligi nädal kestvad kursused

kooliõpilasile. Neil kursustel õpetati lennukite ehitust, ta tähtsust rahu ajal ja sõjas, õhusõitu ja muud. Samuti demonstreeriti mitu õhusõidu filmi ja kooliõpilaste jaoks ehitati seks kavatsetud lennuki mudelid. Huvi õhusõidu vastu oli igas linnas haruldaselt suur ja õsavõtt elav.

Kursuste resultaat oli, et mitmesse kohta asutati erilised „Lind“-ühisused. Need liituvad alljaoskondadena iga kohalise õhukaitseühingu külge ja peavad kindlat kirjavahetusühendust õhukaitseliiduga.

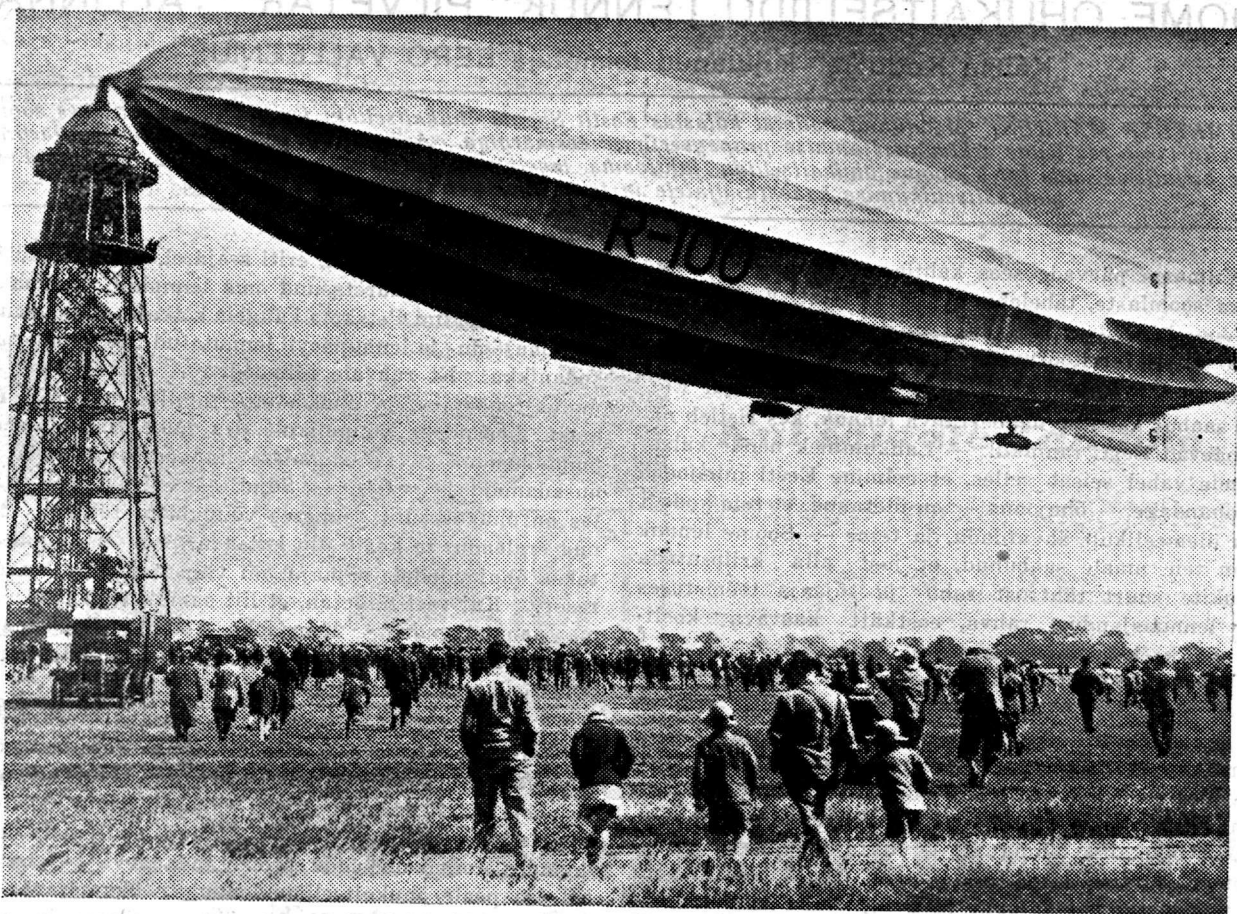
Nende tegevus areneb suure edu ja vaimustusega. Liikmete kogumist on suve ajal jätkatud ja sügisel panakse vist toime maakondi ja kogu maad hindavad lennukimudelite võistlused. Neil võistlustel selguvad maa parimad lennukiehitajad ja lennukimudelid. Olen sellest „Lind“-asjast nii laialt kõnelnud seepärast, et me Eestisse oleme tulnud selleks, et siingi, kui võimalik, siinsele lind-tegevusele kasvava koolinoorsoo seas võiksime anda alguse.

Meie kõige soojem soov on, et ka Eestis pandaks alus lind-ringidele. Need sõsar-ühisused Eestis ja Soomes astuvad isekeskis kindlasse ühendusse. Asja alg-

tama peaksid õpetajad ja vanemad peaksid noori aitama tegutseda. Järg tuleb siis iseendast.

Pikemagi selgitusega on vist igauhele selge lennuki suur majanduslik tähtsus ühendusepidajana ja kiire reisiabinõuna. Juba nüüdistel saavutustel võib teda tarvitada mitmeks ülesandeks, nagu näiteks haigete edasi-toimetamiseks, kartografeerimiseks, pildistamiseks, postiveoks, meil Soomes metsapõlemise vaatlemiseks ja mitmeks muuks otstarbeks. Tähtsaim ülesanne on tal siiski meie päevil riigikaitse teenistuses. Olen kindel, et siin Eestiski lähimal ajal ellu kutsutakse tõelisi resultaate saavutav õhusõidu organisatsioon, mis omakohast, nagu siinsed kaitseliidu ja naiskodukaitse, maa kaitsmist kindlustab ja tõhustab. Edasi olen kindel, et ka siis, kui meie ühine pärisvaenlane, ida suur varjukuju, üle pimedate kõrbede ja laante peaks püüdma vee-reda meie armsaile nurmedele, meie käsikäes nii maal, merel kui õhuski selle painaja vastu üles tõuseme. Soome õhukaitse loodabki lähedast ühistööd Eesti õhusõidu harrastajatega. Nii loome ühise silla üle õhumere teiselt teiseni, silla, mille kõrged kaared vastu peavad rasketegi päevade katsumisis.

Õhuvalla kuningas.

Inglise õhulaev „R 100“ sooritas hiljuti õnneliku ookeanilennu. Pildil „R 100“ ankurmasti külge kinnitatult pärast teekonnalt tulekut.

Tallinna põllumajanduse näitused rahvustunde õhutajatena

„Kaitse Kodu!le“ kirjutanud MIHKEL AITSAM

Eesti põllumeesteseltside peres on Tallinna Eesti Põllumeeste Selts vanemaid. Asutamise mõte võeti üles 1881. a., kus tuntud rahvamehe C. R. Jakobsoni sütitavad kõned Viljandi ja Pärnu põllumeesteseltside koosolekutel laineid löid. Ka Tallinna ümbruskonna põllumehed soovisid endale sarnast seltsi, kus omavahel koos käia ja päevamuresid harutada võiks. Seks otstarbeks käisid isegi mõned põllumehed Viljandis. Siis asuti tööle.

Asutamine ei läinud aga nõnda libedasti, kui loodeti. Tolleaegsed hakenrihti kohtunikud vintsutasid asutajaid mitmeti ja töö soikus aastateks. Alles uue kubeneri vürst Šahovskoi ajal 1888. a. kinnitati seltsi põhikiri, kuna seda asja ajasid tol ajal preester K. Tiisik, raamatukaupmees T. Jakobson, tsensor F. Truusmann ja „Valguse“ toimetaja J. Kõrv.

Esimesel asutamise õhinal andsid end seltsi liikmeteks üle 142 põllumehe. See oli arv, mileni veel 50 aasta pärast nii mitmedki põllumeesteseltsid pole jõudnud. Raskused, millega seltsi asutajatel tegemist tuli teha, ei jätnud oma mõju ka liikmekssoovijaile avaldamata. Võib-olla kardeti ka kokkupõrkeid tolleaegsete võimumeestega. Seltsi avamiseks oli vaid järele paarkümmend liiget.

Järgmisel aastal hakkas liikmete arv küll kasvama, kuid siis tuli kriis: seltsi elus tekkisid hõõrumised ja lagunemisprotsess algas ja kestis mitu aastat, nii et 1896. a. nimekirjas leidis kõigest 14 liiget. Järgnevatel aastatel hakkasid lahkkelid kaduma, sest suudeti huvi äratada seltsi tegevuse vastu. Maailmsõja algpäevil tõusis liikmete arv 2139 *) peale, kuid pikaleveninud sõda riisus hulga liikmeid sõjaväljale ja takistas seltsi tegevust.

Eesti iseseisvusega algas jällegi liikmete juurevool ja 1922. a. oli liikmete pere 3379 suur. Seltsi senises ajaloos on see haripunktiks olnud, sest järgnevatel aastatel on liikmete arv kahanenud ja kõigub 1500 ümber. Nendest eluaegseid liikmeid 317 ja auliikmeid 11.

Seltsi tähtsamaks tegevusharuks on olnud põllumajanduse näituste toimepanemine. Oma kestvuse ajal on selts juba 24 näitust toime pannud. Need näitused on laialdase tähtsuse omandanud, mida tõendab iga-aastane rohke osavõtt ja järjest kasvav vaatamaskäijate arv.

See ei ole ühe ega kahe aasta töövili. Sel-

leks on kulunud aastakümneid. Esimesi põllumajanduse näitusi Tallinnas ei pandud õieti täheleegi. Tõmbejõuks olid tol ajal saksa „hoostelõngid“ (Ausstellung), nagu rahvas mõisnikkude põllutõõnaitusi harilikult nimetas. Usku Eesti näituste tulevikku oli vähe. Väljapanejate ringkond esimestel näitustel oli ka õige väike. Eesti põllumees pidas siis suureks auks, kui lubati oma hobuse või veisega saksa näitusele tulla. Suuremad Tallinna ärid ja tööstused esinesid ainult seal. Rahvuslikul tundel puudus veel tarviline pind.

Aastakümnete jooksul tehti aga visalt tööd ja see andis tagajärgi, kõigist surveaegadest hoolimata. Esimene katse sel alal tehti 39 aastat tagasi. 21. ja 22. septembril 1891. a. peeti „Lootuse“ seltsimajas „I põllu- ja aiaviljade, noorte viljapuude ja ilukasvude väljanäitust“. Näitusele ilmus 18 väljapanijat ja vaatamaskäijaid oli 287. Tulusid oli 55 rubla 43 kopikat ja kulusid 18 rubla.

Esimene samm oli astunud. Sellele pidi

Dr. J. MASING
Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi esimees.

*) Vene valitsuse ajal oli liikmete arvu poolest T. E. P. Selts üle riigi esimesel kohal.

teine järgnema, kuid algav kriis seltsielus tõrjus näituse toimepanemise päevakorralt ära. Alles 5 aastat hiljem — 1896. a. — pandi järgmine näitus toime. Eeskavasse võeti ka hobused, veised, põllutööriistad ja käsitöö. Teine tähtsam samm oli oma aurahad ja diplomid. Esimesed aurahad kandsid küll venekeelset teksti, kuid hiljem poetati teisele küljele ka eesti keel.

1905. a. katsuti näitusega õnne saksa põllumeesteseltsi näitusplatsil Nunne tänaval. Näitus õnnestus hästi. Kuid 1905. a. revolutsioon õnnestades põletamisega oli nagu must kass, mis kahe põllumeesteseltsi vahelt läbi jooksis: saksad ei lubanud „talumeeste seltsi“ oma näitusele ja möödus mitu head aastat, enne kui platsi uuesti lubati.

Nüüdsest peale võis märgata huvitavat võistlust kahe põllumeesteseltsi vahel. Mõisnikud pidasid oma näitusi jaanipäeval, väikepõllumehed aga septembris. Sügisene näitus paisub ja kasvab — saksa näituse kulul. Väikepõllumehed kaovad mõisnikkude näitusele ja koonduvad oma seltsi ümber. Sinna hakkavad tulema ka töösturid ja ärid Tallinnast ja mujalt.

Oma kestvuse 25. aastal pani selts 1913. a. juubelinäituse toime. Osavõtmine käis üle igasuguse ootuse ja näitus jäi kauaks ajaks hiilgenumbriks näituste seerias: 1030 väljapanijat ja 60.615 vaatajat.

1915. a. peeti näitus olude kiuste ära. Oli tarvis põllumeeste seas meeleolu luua ja muudelegi mõjudele vastu töötada. Kuna teistes kodumaa linnades maailmasõja tõttu näitused pidamata jäid, ei hirmutanud Tallinna mehi isegi see ära, et üks päev enne näitust Saksa zeppelid käisid Paldiskit pommitamas.

Ei saa nimetamata jätta, et ajajärk, mil esimesi vagusid näituste korraldamisel aeti, oli Eesti rahvale raskeim ajajärk. See oli surveaeg, kus üheltpoolt venelased oma venestamispoliitikat ajasid ja teiselt poolt saksa aadel igal võimalikul korral eestlasele jalga ette pani.

Vene administratsiooni katsus igal viisil edenemist takistada ja kui seda otsekohe teha ei saadud, siis igatahes raskendati seda, mõnikord sealjuures ajades naeruväärilist poliitikat. Olgu seks mõned näited:

Ühel näituse eelõhtul nõuti ootamatult venekeelset tõlget näituse nimekirjale, vastasel korral ei lubatud eestikeelset nimekirja üldse müügil lasta. Pikkade kauplemiste järele likvideeriti küsimus sellega, et valmistati venekeelse nimetusega pitsat ja tembeldati nimekirja esimene kaanekülg. Sellest peale pidi selts järgnevatel näitustel trükkima ka venekeelse nimekirja kubernerile ja mõne vene ametniku jaoks.

Kord pani üks seltsi tegelane õie- ja marja-

teed purgikestes välja. Igal kurgikesel etikett eestikeelse nimetusega. Kuberner Korostovets oma saatjaskonnaga peatus väljapanekute ees ja silmas korraga, et puudub venekeelse nimetus. Küsib väljapanijalt seletust, miks ainult eesti keel. See vabandab ennast näitusetööde rohkusega, pole veel jõudnud teha. „Ja vam pomogaju,“ lausus kuberner. Võttis siis taskust pliiatsi ja kirjutas purkidele peale „Semljanika“, „Malina“ ja — Vene maailmariiki oli päästetud.

Kord ostis kuberner näitusele kodukoetud vaiba. Vaip jäi seinale näituse lõpuni. Et lõpul keegi vaiba järele ei tulnud ja kuberneril lossi viimiseks aeg hiline oli, võttis talupere-naine vaiba koju kaasa, et seda teisel päeval postiga kubernerile kätte saata. Järgmisel päeval aeti terve Tallinna politsei jalule, et kubernerile vaipa kätte toimetada. Seltsi asjaajaja taipas asjakäiku ja sõitis esimese rongiga Rakveresse ja sealt posthobustega väljapanija talusse. Vaip oli aga samal päeval juba kubernerile nimele posti pandud. Rakverest saadeti politseimeistrile telegramm, et vaip on juba teel.

Eesti iseseisvuse algusest peale on seltsil ja tema näitustel laiad arenemise võimalused. Nüüd hakati näitustele rohkem süsteemi ja tööle kindlat kava andma. Näitused aga paisusid ja süvenesid järjest. 1921. a. vältas põllumajanduse ja tööstuse näitus 11 päeva ja teda külastas 152.553 vaatajat.

Hilisematel ja lähemaajalistel näitustel ei ole vaatajate arv selle numbrini ulatunud, küll aga on kasvanud auhindadeks määratud summa — mõnel näitusel isegi üle 10.000 krooni.

Kokkuvõttes peab tunnustama, et sel alal on suurte sammudega edasi jõutud. Näitused on aasta-aastalt muutunud enam õpetlikumaks ja põhjalikumaks. Näituse-päevad on põllumeestele ja linlastele õppimis- ja ühtlasi ka pidupäevadeks saanud.

Seltsi muust tegevusest tuleks eeskätt nimetada kursuste ja loengute toimepanemist, väetis- ja sordikatsete korraldamist, seemnevilja puhastamisjaamade avamist, juurvilja-seemnete muretsemist ja põllutöökooli asutamist, mis maailmasõja lahtipuhkemisel soiku jäi ja millest selts hiljem loobus. Eriti raske oli kursuste korraldamine, sest kord seati vene ametivõimude poolt nõudmine üles, et kursusest tohivad ükski need tegelikud põllumehed osa võtta, kes vabalt vene keelt valitsevad. Arusaadavalt tuli jälle aastateks kursustest loobuda.

Kuid sellele vaatamata rühiti edasi ja õhutati rahvustunnet. Maailmasõja lõppaastatel tuldi üldkoosolekutel juba kindlate nõudmistega välja ja Eesti vabariigi loomisest ei jätnud põllumeesteselts noort maailmakodanikku hambarahata.

Selts on olnud hälliks mitmele ühistegelisele ettevõttele ja seltsi liikmed on aluse pannud mõnelegi rahaasutusele: Seltsi kaubanduslikust tegevusest kujunes välja Tallinna Eesti Majandus Ühisus; toimkonnast sai Põhja-Eesti Põllumeeste Keskseelts; koosolekutel õhutati tarvitajate-ühisuse „Oma“ asutamist; liikmete poolt kutsuti ellu Tallinna Krediitpank, Eesti Laenupank ja Põhja-Eesti Ühispank.

Nüüd on selts suure kinnisvara ja võõras-temaja „Põllumeeste Kodu“ omanik. Ilusale Kadrioru rannale renditi 35 aastaks uus näitusplats, mis 18 hektaari suur. Tänavu viidi uuel näitusplatsil suurem osa ehitusi lõpule, kuna osa järgnevatiks aastateks jääb.

Seltsi tegevust juhib juhatus. Kõik töö tehakse juhatuses tasuta, asja enese pärast. Seltsi praegune auesimees ja esimees dr. Jaan Masing on juba 20 aastat seltsi eesotsas seisnud. Oma haruldase organiseerimis- ja koondamisandega on ta suutnud koos hoida arvurikast seltsiliikmete peret, kes oma poliitiliste vaadete ja majandusliku seisukorra poolest üksteisest väga erinevad.

Peaaegu kõik Eesti riigi juhtivamad tege- lased kuuluvad seltsi liikme peresse ja praegu- ses juhatuses on 3 riigikogu liiget. Tihe koos- töö Eesti majandusliku ja poliitilise elu aren- damisel on kindlaks pandiks, et seltsi tegevus ka tulevikus on hoogus ja viljarikas.

NOORKOTKALINE KASVATUS

Kasvatuse siht. Juhi ettevalmistus. Kõlbluse, vaimu ja keha kasvatamine. Abinõud selleks. Praktiline kasva- tus: „Silmad valla!“ Tööväli on avar ja mitmekesine.

Läheneb tähtpäev, mil algab „Noorte Kotkaste“ or- ganisatsiooni tegelik töö noorte hulgas. Et see kasva- tus, mida asutatud organisatsioon kavatseb jagada meie noortele, oleks võimalikult ühtlane, selleks aidaku kaasa alljärgnevad read. Nad ei kavatse mainida vaid sihte, mida soovib taotella „noorkotklus“, vaid tahavad juhtida tähelepanu ka sellele, kuidas neid võita kätte.

Meie tahame oma poisse kasvatada isamaalisteks, tugevaiks ja tõelisteks meesteks, kes elus alati rajavad en- dale õige tee, kes täiel määral täida- vad oma kohuseid riigis, ametis ja perekonnas.

Selleks on vaja mõjutada meie poisse kõlbliselt, vaimliselt ja kehaliselt.

Neid sõnu on kerge lausuda, kerge panna paberile, kuid missugune võrratu aineteküllus pesitseb neis, mis- suguse hulga teadmisi ja võimisi nõuavad nad.

On selge, et vaid tugevad iseloomud, kogenud, küp- sed ja tõsised mehed võivad omada neid juhiomadusi, mida nõuavad meie uue liikumise kõrged sihid.

Noorte juht, kes õigusega tahab kanda seda austa- vat nime, peab talle seatud nõuete rahuldamiseks püüd- ma süveneda paljudesse ja väga paljudesse küsimus- tesse ja neis jõudma kindlale, selgele seisukohale.

Siia kuuluvad näit. võimlemine, sport, mäng, keha- kultuur ja tervishoiuõpetus, alkoholiküsimus, sopakir- janduse vastu võitlemine, suguliste küsimuste selgita- mine, elukutsevalik, kodukaitse ja paljud, paljud teised.

Ka peab juht olema tuttav teiste meie maal tegut- sevate noorsoo-organisatsioonide korralduste ja sihti- dega, et mõista nende püüdeid ja leida teed nendega ühes toimimiseks.

Kuid jatkugu siinkohal neist vähestest mainitud näidetest.

Olles varustatud vastavate seisukohtadega ja aru- saamisega oma ülesandele võib juht asuda taga- järjerikkalt ta kätte usaldatud noorte kasvatami- sele.

Kasvatustöös seisab esikohal meie poiste kõlbline mõjutamine.

Noorkotkas peab olema viisakas, ar- mas, rõõmus poiss, täis elurõõmu, värsk- kust ja ilmsüütust ning kergesti juhi- tav. Kõigepealt peab ta olema läbi im- bunud palavast isamaa-armastusest.

Kõigis ettevõtteis tuleb töötada selle sihi saavuta- miseks — kuid mitte õpetajaslikult, dotseerivalt, sest see hirmutaks poisid minema. Hea eeskuju mõ- jub siin kõige rohkem. Loomulikult ei pääse me õpet- likest seletustist. Need olgu aga põimitud nagu muu- hulgas, kui selleks avaneb hea juhus — ning kes ot- sib, see leiab küllaldasel määral neid häid juhuseid.

Isamaa-armastus areneb koduarmastusest, ja seepärast ei või pääseda mööda praktiliselt käsitatud koduhoost. Igal paigal on oma ajalugu, oma kaunidused, millega tuleb tutvustada poisse. Ollakse nendega läbi, tuleb ette võtta pikem matk uude paika uue ajaloo ja uute kaunidustega.

Ajaloolised mälestuspäevad kõnelevad suurtest ae- gadest ja suurtest meestest; nende töö isamaa kasuks virgutab meid talitama neile vastavalt.

Meie rahva juhtide ja kangelaste kohusetunne ja ustavus rahva vastu kohustab meid tänutundele. Ning see tänutunne kohustab meid edasi teenima isamaad käe ja südamega. Sõda kirjutab meile ette isamaalise

Skoudid laeval laagrisse sõidul.

meelsuse ja virgutab meid pidama silmas üldsuse huvisid. Teenimine käega on võimalik ainult siis, kui me püüame kaasa aidata armastatud isamaa püsima-jäämisele ja edasiõitsemisele. See juhib meid kohusetruudusele oma ametis ja püüdele, kui vaja, ka relvaga käes kaitsta isamaad. Seepärast teritame oma keha ja meeli ja õpime oskusi, mis meile isamaakaitsemisel võivad olla kasulikud. Seepärast peab ka meil harjutuste ja sihtide juhtsõnaks olema:

„Ning kuigi mängima me asuks, see olgu isamaale kasuks!“ — See põhimõte peab nii juhtidel kui poistel olema juhtivaks mõtteks. Ta nõuab põhjalikkust tegevuses.

Et avaldada kasvatuslikku mõju noorte hingele, peab juht oskama arvestada oma poiste iseärasusi ja neid sellele vastavalt käitlema. Arglikku ta julgustab, vaikset püüab äratada, taltsutamatu ohjeldab ta: ning seda kõik lakkamatult, kuid pealetükkivuseta. Iga eba-kohane sõna või tegu tuleb tõrjuda tagasi kindlalt, kuid rahulikult. „Ninna kargamine“ pole õige viis poiste kasvatamiseks. Lange kord ka mõni terav sõna juhi suust — ning hoopis selleta poiste juures juba läbi ei pääse — siis peab ikkagi laituse või manitsuse väljendusviis vastama juhi väärikusele.

Heaks abinõuks meele kasvatamisel on muusika. Kauni laulu harrastamine äratab rõõmsa meele ja kauneid tundmusi. Virgutatagu poisse mõne muusikariista mängimise õppimisele. Õnnestub juhil sobitada mõnd laulukvartetti või väikest orkestrit, siis jõuab ta peagi muusika arendava mõju äratundmisele.

Südamehariduse arendamine sünnib usulise meelsuse, rüütellikuse ja abivalmisoleku taotlemise teel.

Meil kurdetakse ju tihti usulise meelsuse languse üle. Ning seda õigusega. Selle puudumine jätmestab inimese hinge. Peame avaldama mõju selle vastu.

Kuid jällegi mitte pealekäivalt, jutlustavalt, moraliseerivalt. Ei, targu ja tõsiselt.

Meie kaitseliidu ja naiskodukaitse üksustel on saanud kauniks kombeks teatud juhtumel minna koos kirikusse. Seda võime ka meie. Jällegi ei tarvitse see ju igakord olla just meie oma kohalik kirik. Olla rännakul või pikemal matkal mõne naabruses asuva või ka kaugema kiriku küllastamisel pühapäeval jumalateenistuse ajal pakub poistele üsna erilist huvi. Sealjuures võime vaa-

delda kiriku ehitust, altarimaale, mõnd huvitavat ajaloolist eset, teha tähelepanekuid selle paiga ümbruskonnas asuva rahva kohta, tuletada meele tolle kirikuga ühenduses olevaid ajaloolisi sündmusi jne. Kuid selle järele valvaku juhid lakkamatult: ärgu puudugu poiste hulgas kunagi vääriline tõsidus, teiste pühamate tunnete austamine, kuigi vahest poiss ise ei kuulu n. n. „usklike“ kilda.

Samuti võib suuremate õppuste ajal ja teatud tähtpäevadel korraldada ka väljumalateenistusi. Õhtul, laagris olles, ärgu puudugu kunagi vääriline jumalagajätt lahkuva päevaga ja tahtmise-avaldus olla järgmisel päeval parem, kui oldi täna. See kasvatab poisi hinge, annab talle tõsise südamehariduse.

Kuid ka ilma kiriku küllastamiseta, vabajumalateenistusega ei tohiks juhid kunagi jätta kasutamata rohkesti end pakkuvaid võimalusi looduse ilu ja kauniduse imetlemiseks, poiste meelte juhtimiseks looduse imede ja temas kihava elu vaatlemisele ja sellest tekkivate küsimuste üle mõtisklemisele.

Meie poisse peab aga iseloomustama ka tõsine rüütlimeelsus. Ärgem selle all mõelgem toda meelsust, mis meie maad kord vallutavaid röövrüütleid on vastikute kujudena naelutanud meie ajalukku; ei, meelsus, mis oli kord omane esimestele, kallimeelsetele rüütlitele, kes oma eluülesandeks pidasid õiguse ja õigluse eest võitlemise, nõrgema kaitsmise ja teiste teenimise. Selle rüütlimeelsuse sisuks oli: autundus, tööarmastus, ustavus, viisakus, eriti naiste ja vanemate inimeste vastu, vähenõudlikkus, lihtsus, eneseohverdamine. Sellesse kuulub ka seltsimehelikkus ja üldsuse huvidele alistumine. Eriti väimane tundub raskena iseendast omakasupüüdva iseloomuga poisile. Meie poistele tuleb ikka ja alati jälle süstida see tõsiasi, et „noorkotka“ nimi teda kohustab nendele voorustele. Juht ei tohi nende vastu eksimistel lasta mööduda juh-

tumit ikka jälle rõhutada seda asjaolu. Seepärast peab ta oma poisse ses suhtes vahetpidamata jälgi-

ma. Naissoo austamine peab meie poistele juurduma iseloomusse, nõnda et see tunduks neile võõrastavana, kui see mitte nii ei oleks. See loob ühtlasi ka selle põhialuse, mis pärast võimaldab neid hoida kombustavastaste eksimuste eest.

Meie juhtsõna „Alati valmis!“ tingib abivalmis oleku. Me nõuame, et noorkotkas igapäev kellelegi peab tegema heateo. See on kergemini öeldud kui täidetud; sest võimalused, korda saata kellelegi heategu, näib meile, ei lama lihtsalt tänaval. Ning siiski on see nii. Kes lahtiste silmadega kõnnib oma teed maailmas, leiab ikka jälle midagi, kus ta võib teha head. Seal on näit. vana eideke, kes vajab abi, seal väike laps, keda vaja hoida õnnetuse eest, seal talumees, kelle vankrilt tema nägemata libises kõis, seal mõni loom, keda võib vabastada valust, pime, kurt, võõra-maalane, kes eksinud teelt jne. — tuhat ning jällegi tuhat väikest võimalust olla abiks, — ainult silmad ja kõrvad olgu lahti!

Ka oma seltsimehele võib teha heateo. Mõnel poisil on nõrkusi ja ta satub selle tagajärjel teiste irvituste märklauaks, ehk tal on raskusi harjutustel, mõnel pole ka majanduslikke võimalusi, et ta võiks endale lubada sama, mis teised. Sarnaseil juhtumisel peaks ikka leiduma mõni seltsimees, kes aitab. Siin on vaja astuda vahele alatistele narrimistele, kanda seljakotti, nälgivale anda pala oma leivakotist, anda nõu — kuid kõike seda endastmõistetavalt pealetükkivuseta ja endale tähelepanu juhtimata, et abisoovijal ei oleks häbistavat tundmust, et teda aidatakse.

Tegeliku väärtuse omab abivalmisolek seeläbi, et poisse tutvustatakse samariitlase ja õnnetusjuhtumisel esimese abi andmise põhijoontega. On soovitatav, et neil aladel igas rühmas vähemalt vanemaile noorkotkaille antakse tarvilisi juhtnõure. See on midagi, mida vajab igaüks, millega võib kõrvaldada nii mõnegi häda.

Harjutused päästeujumises ja tuletõrjes täiendavad neid oskusi.

Peaks see kuski juhtuma, et mõnel noorkotkal on õnn päästa kellegi elu või mõnel muul viisil anda silmapaistvat abi, siis rõõmustagem selle üle. Oleks aga vale poissi liialdatud kiitusega teha upsakaks. Tunnustatagu poisile ta tegu kogu rühma ees, see avatleb teisi järeleaimamisele. Siis aga tähendatagu: „Soovin sulle

Skoudid silda valmistamas.

õnne, et savõisid teoga tõestada, et oled tõeline noorkotkas, ja et sulgi oli võimalus täita oma noorkotka kohus. Siis aga jutustatagu poistele midagi, mis oli veel parem ja veel suurem vägitegu.

Edasi tuleb iseloomu kasvatusel panna rõhku kohusetunde kasvatamisele, arendada kohusetruudust ka väiksemaiski asjus, vanemate kodus, koolis, ametis ja tööl.

Kohusetruudus pole mõeldav tugeva tahtejõuta. Kohusetruudusest põlvneb täpipealsus ja korra-armsus. Neist sünnib jällegi puhtus.

Juht ei tohi lubada ühtki kõrvalekaldumist neist nõuetest, kui ta oma poisse soovib kasvatada kasulikeks ja teadlikeks isikuks.

Sama rikkalikud on võimalused mõjutada poisse vaimlikult. Peame poisse ergutama mõtlemisele, äratama neis huvisid, edendama nende maitset ja neid mõjutama heade raamatute lugemisele.

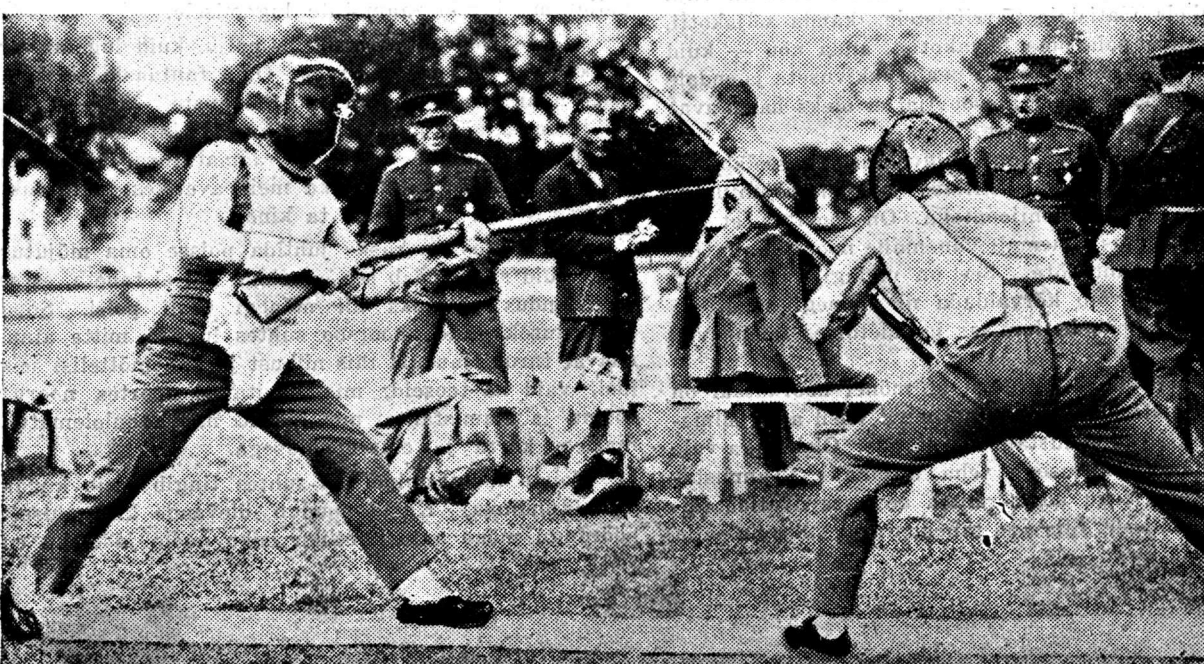
Noored loevad meeleldi ja palju, kuid lugemisvara valikut ei oska nad teostada. Oma fantaasia elustamiseks haarab noor meeleldi igasuguste kergesisuliste seiklusromaanide järele, missuguseid tihti armetus tõlkes leidub kaunike arv meie raamatuturul ning, kahjuks peab seda väitma, ka meie avalikes raamatukogudes. Nende järje leiab ta kinos.

Ses suhtes on raske juhtida poisse oma mõjutuse alla, kuid siiski peab see sündima, kui ei taheta, et sopakirjandus hävitaks nii mõnegi tubli poisi. Sopakirjanduseks tuleb noorsoo suhtes lugeda mitte ainult odavat turukirjandust täis nilbust ja kahemõttelisi seiklusi, vaid ka teoseid, mis hävitavad noortes noorusrõõmu ja elamistahte, mis teevad nad rahulolematuks maksva korra ja eluseadeldusega.

Poiste mõjutamine ses suhtes tingib meie kirjanduse tundmist. Kellel puudub ülevaade kirjandusest, pöördugu mõne autoriteetliku isiku poole ja lasku en-

Elupäästjate liit asutamisel.

Ameerika Springfieldi kehakasvatuse ülikooli mag. A. Grünbergi poolt on Eestisse toodud uus meetod uppunute elu päästmiseks. See uus n. n. „Schaeferi“ meetod on alles hiljuti Ameerikas tarvitusele võetud ja nüüd on terve Ameerika selle peale üle minemas. Uus meetod on palju lihtsam ja annab elupäästmise juures paremaid tagajärgi, nagu see juba Ameerikas ilmenenud, Ameerika ajakirjandus on Schaeferi meetodi kiitvalt hinnanud. Nüüd on seda uut kunstlikku hingamist Narva-Jõesuus mag. A. Grünberg õpetanud isikuile, kes ujumiskursusest osa võtsid ja kes osutasid paremaiks ujujais. Uue meetodi järele sünnib kunstlik hin-

Vasakul ülal:

Liuglemine vesisu moode sp

Hiljuti demonstreerisid Schaeferi lähedal Elbe jõel liuglemist algupärasel vesi-suusatamisel, nagu moodsat sporti, on parades aerupaatidega kiirepinnal, pealegi on veekerged, et neid võib kasutada pool. Pildil — kaks sp vesisuusk

Vasakul all:

Vehklemine tääkidega Tallinn

Paremal ülal:

Läti vägede ülemjuhataja sõidul Tallinn

Pildil Läti külaline Vasakult paremale: Penikis, Läti saatkonna juht ja ülemjuhataja Kabinis

Paremal all:

Taevaskoja

Mänguplatsi väljamõeldamine

A. Grünbergi demonstratsioonid N.-Jõesuus.

gamine järgmiselt: Uppunu tuleb asetada kõhuli, mitte selili, nagu see seni olnud, ja siis tuleb tal üks käsi panna rinna alla ning teine pea kohalt välja sirutada. Selle järele tuleb elupäästjal hakata vajutusi tegema kahe käega korraga. Vajutada tuleb külgedele umbes keha keskkohas, lugedes 1, 2, 3 ja 4 ning siis käed lahti lasta, lugedes 1, 2 ja 3. Sarnase vahekorraga tuleb toimida niikaua, kui seda nõuab elluäratamiskatse.

Mag. A. Grünberg kavatses seda meetodit õpetada üle Eesti ja seejärele asutada Eesti Elupäästjate Liidu. Liidu peastaap jääks Tallinna, kuna osakonnad tuleksid teistesse linnadesse ja alevitesse.

uska del — ort.

Saksamaal Ham-
burski sportlast
veesõudmisega.
nimetatakse seda
veesõudmise võrrel-
le liikumine vee-
sõudmisuud niivõrd
sõudmisuud kaigas igal-
ortlast liuglemas
del.

3. div. võistlustel
is.

juhataja läbi- linnas.

Tallinna sadamas.
Laurits, kindral
na sekretär Frei-
adjutant kapten
ch.

vilaager.

õtmine (planeeri-
b.)

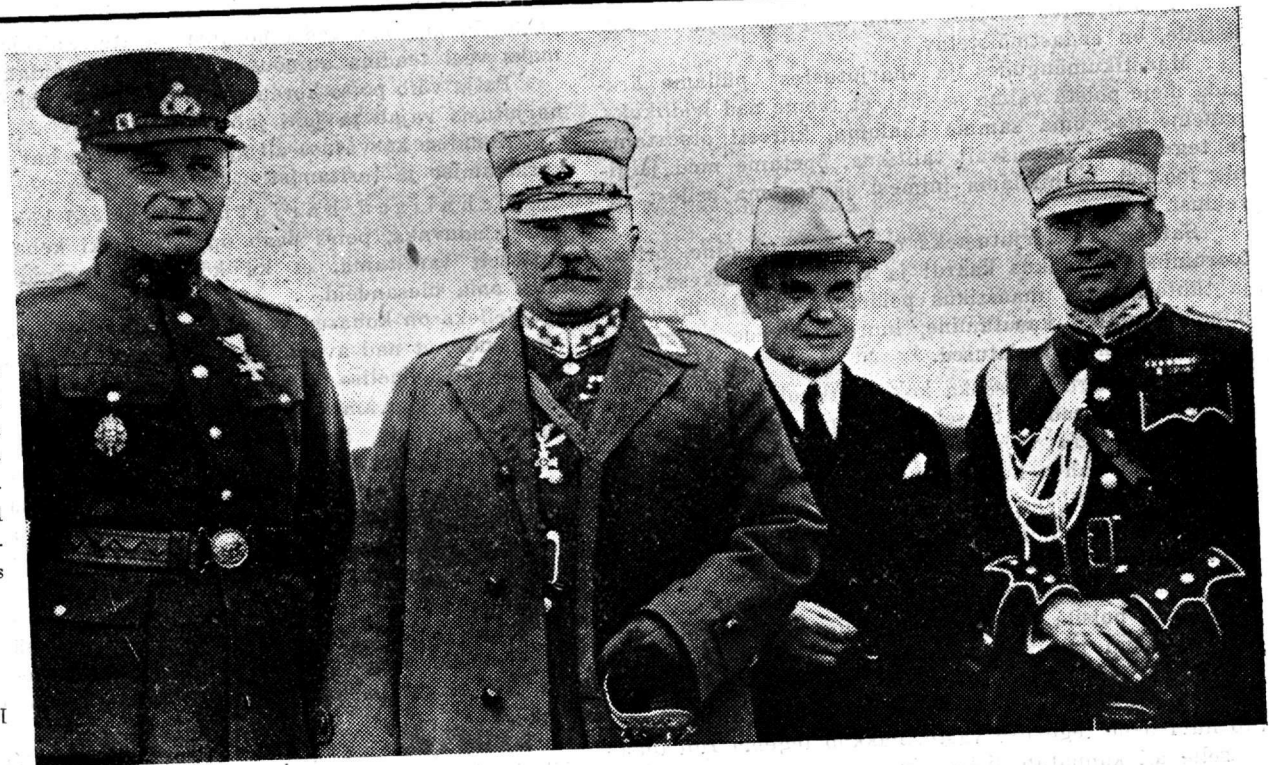

Foto V. Kiudorf.

dale anda nõu; ent parem veel, kui ta muretseb endale soovitatavate raamatute nimestiku.

Ja siis soovitatagu poistele häid raamatuid, antagu neile nõu neid üksiteisele lugemiseks laenata, paluda vanemaid, et nad neid neile annetaksid jõuluks või sünnipäevaks — või, mis oleks kõige mõjuvamaks abinõuks, asutatagu oma raamatukogu, mis suudaks rahuldada poiste mitmekesisist maitset ja huvisuunda. Ärgu unustatagu sealjuures kõigepealt Eestis ilmuvate väheste noorsookirjade tellimist lugemislauale, eriti aga mitte „Noorte Kotkaste“ ajakirja, kui sellane peaks hakkama ilmuma. Viimast peaks tellima õieti iga üksik noorkotkas.

Väga soovitav on korraldada neil talveõhtuil, mis pole sobivad väljas viibimiseks, heade näidendite lugemist jaotatud osadega või mõne meie kirjandusliku pala ettekandmist.

Et sealjuures antakse ruumi ka peenele ja terasele naljale, on endastmõistetav.

Maastikumängudes ja -harjutustes püüame äratada meie poiste vaimu seeläbi, et teeme nad leidlikuks, paneme nad oma samme kaaluma, kiiresti otsustama ja tegutsema, iseseisvalt talitama, õpetame neid jälgima loodust ja hindama inimesi ja tegema sellest järeldusi.

Sarnasteks harjutusteks on kaardilugemine, orienteerumine maastikus kaardi ja kompassi, päikese, kuu ja tähtede abil, maastikus peidetud vastase ülesotsimine, maastiku kasutamine, luure-, jälgede lugemine, signaaliseerimise harjutused.

Harjutatagu poisse ka kokkuvõtlikule ja loogilisele kõnelemisele, teadete täpsele meelepidamisele ja edasiandmisele. Seda vajatakse elus ning selles tundub praegu meie rahva hulgas tihti valitsevat suur puudus.

Kui neist harjutustest tahame saavutada kasu, siis peab neid korraldama väikeses salkades, et juhil avaneks võimalus tegutseda põhjalikult iga üksiku poisiga. Harjutused suuremate koondistega ei anna igale poisile võimalust isiklikuks kaasatugutsemiseks. Pealegi riisuvad nad juhilt võimaluse teostada korralikku järelevalvet poiste hulgas. Seeläbi alaneb väljaõppe tasapind, mõnelgi poisil hakkab igav, ta kaotab huvi meie tegevuse vastu, hakkab tegema rumalusi ja selle all kannatab distsipliin.

Suuremail harjutusil on mõte vaid siis, kui nad mitmeid gruppe asetavad võistluse olukorda, või kui kord tahetakse kontrollida, kas tegevus üksikutega on annud soovitavaid tagajärgi.

Suurt rõhku tuleb panna meie poiste kehalisele tugevnemisele, sest rahva tervis on üks kandvamaist riigi alustugedest. Ka on meie rahva tervislik seisukord viimastel aegadel muutunud aast-aastalt nõrgemaks.

Põhjused selleks on olnud mitmekesised.

Sõda on hävitanud meie tugevamaid mehi, rasked majanduslikud ajad on nõrgestanud ülejäänute tervise, eriti kasvavate laste oma, emade tervishoidlikkude nõuete mittetundmine, halvad elamistingimused elukalliduse tõttu on mõjunud halvavalt meie noorsoo tervisele, ka alkohol, nikotiin, suguhaigused ei ole jätnud oma

mõju avaldamata, liialdatud sportimine, ebaterved töötõingimused on nõrgestanud noore keha.

Kuid tervise halvenemisega langeb ka rahva elujõud. Seeläbi muutub aga igale üksikule raskemaks tagajärjerikkalt seista võitluses oma igapäevase leiva pärast.

Rahva elujõu tagasiminekuks kahaneb ka tema kaitsejõud. See on meile poliitiliselt tõsistel aegadel suureks hädahuks. Seda tuleb noortele teha selgeks. Tuleb teha neile ka selgeks, et see on iga üksiku kohuseks astuda võitlusse selle vastu. See on kohuseks iseenda, kohuseks ka isamaa vastu.

Seepärast peab iga poiss püüdma teritada oma keha. Ta peab püüdma vabaneda igasugu kehalisest nõrkusest.

Et seda mõista, vajab ta selgitamist kehaehituse ja selle üksikute organite tegevuse suhtes, ta peab tundma neid vaenlasi, kes kurnavad inimese elujõudu, peab jõudma oma keha nõrkuste äratundmisele ja viimaks veel teadma abinõusid, kuidas end aidata.

Palju võib poiss korda saata üksinda, kuid paljudes harjutustes vajab ta juhi juhtivat kätt.

Kehalise kasvatuse all mõistame: keha harjutamist, karastamist ja teritamist.

Kehalised harjutused peavad keha muutama painduvaks, poiss peab õppima kõiki kehalikke ühtlaselt tarvitama, et ka kõik kehaorganid võiksid täita oma ülesandeid.

Selleks on kohased vabaharjutused. Neid tuleb valida nõnda, et nad avaldaksid mõju kasvava ja seetõttu kujundumisvõimelise keha arenemisel, et nad edukalt mõjutaksid kasvamisele ja kehahoidmisele, et nad avardaksid rinda, arendades seega südant ja kopsu.

Seepärast tuleks neid harjutusi poistele asjatundlikult selgeks õpetada, kuna nad muidu ei anna soovitavaid tagajärgi. Iga juht peaks endale tegema kohuseks igal poiste kogunemisel pühendada 10—15 minutit neile harjutusile.

Kui need harjutused poistele on saanud selgeks, siis tuleks neid mõjutada sellele, et nad igapäev ise üksinda neid teeksid, kusjuures neil tuleks eelistada just neid harjutusi, mis on nende kehale kõige vajalised.

Keha karastamist teostatakse seeläbi, et kõik harjutused ja mängud korraldatakse võimalikult väljas, värskes õhus, olgu suvi või talv.

Keha teritamisega tahetakse tõsta ta vastuupidavusjõudu. Keha tuleb „treenida“. Selleks on sobivad kestvusjooks, üldse harjutused jooksus, jooksimängud ja kõik teised muru-spordiharjutused (hüppamine, viskeharjutused, kõievedu jne.), igasugu pallimängud, ujumine ja maastikumängud.

Kõigis kehalisest harjutustest peab valitsema põhimõte: kasvava keha hoidmine liialduste eest.

Meil on tegemist noortega, kelle keha on alles arenemisjärgus. Nendele ei tohi teha liiga. Iga liigne pingutus võib poistele sünnitada häda kogu eluajaks. Paremalt juhtumil tekitab ta ikkagi väsimuse, millest noor ei toibu nii kiiresti kui täiskasvanu.

Seepärast ei mingit üle jõu käivat harjutust, ei mingit karastamise liialdust, ainult vaid järkjärguline,

aeglane nõudmiste suurenemine, nõrgemate poiste jõu piinliku arvestamisega. Viimastele peame pühendama oma peamise töö kehalise kasvatuse alal. Seejuures ei tohi aga jällegi nõrgematega arvestamine kanda neile haavavat ilmet. Kes tahaks küll meeeldi jääda teistest maha?! Kartus langeda teiste poiste silmas väetikeste — poisi arusaamise järgi pelgurite — kilda, takistab nõrka paista lasta oma väsimust.

Kõik meie ettevõtted peavad olema vastukaaluks meie poiste ametalalistele või teaduslikule tegevusele, ja neile seepärast sellest pakkuma puhkust. Kuigi see puhkus peaks koosnema kehalisest tegevusest, siiski ei tohiks viimane kunagi võtta sarnast määra, et poiss seda tunneks liikmetes veel järgmisel päeval pärast harjutust ja selle tagajärjel asuks oma igapäevasele tööle vastumeelt või väsinult. Samal põhjusel ei tohi ka ükski harjutus lõppeda liig hilja. Öiseid harjutusi tuleb seepärast korraldada vaid siis, kui poisil on võimalus järgmisel päeval end põhjalikult välja magada, ilma et selle all kannataks või hooletusse jääks ta kohusetäitmine. Noorkotkalistel harjutustel käimine ei tohi olla kunagi vabandamise põhjuseks.

Olgu veel muuhulgas mainitud, et kauakestvad ja õised harjutused takistavad poisse osa võtmast ühisest einetamisest perekonnaga. See on aga tihti ainukeseks ajaks, mil vanemad võivad end pühendada oma lastele. Seepärast olgu ka see asjaolu juhile liialduste eest hoidumise põhjuseks.

Poiste tervisega arvestamine juhib meid mõttele astuda ühendusse mõne arstiga, kes valvaks poiste tervisliku seisukorra järele. Kas ei oleks võimalik asja seada nii, et mõni arst astuks noorkotkaste toetajaks liikmeks ja sellena pühendaks end mainitud ülesandele? Kaitseliidus ja naiskodukaitses on see nii.

Ka juhtide kokkupuutumine laste vanematega on siin väga kasulik. Vanemad jätavad oma lapsed seda meelsamini meie hoole, kui nad teavad, et ühes nendega hoolitsemise poiste tervisliku seisukorra eest.

Kehalise kasvatuse juures ei tohi unustada aga ka üht: see on silma ja kõrva teritamine.

„Silmad on inimese kallimaid varasid“. See lause tuleb sügavasti istutada poistes.

Nägemise teravuse alalhoidmine ja tõstmine vajavad lakkamatut tähelepanu.

Nägemise teravuse alalhoidmise kohta on maksev lause: „Hoidu kõigest, mis pingutab ja väsitab silmi!“ — seega halvast valgusest, tihedast kirjast, liikumisel lugemisest.

Nägemise teravuse tõstmine vajab järjekindlat harjutamist juhi juhtimisel. Põhimõtteks on: harjuta silmi üksikult. Väga kasulik on järgmine harjutus: silma sundida kindlasti ära tundma teatud, võimalikult kaugel asuvat väikest või kitsast asja. Ei lähe see korda, tuleb astuda lähemale, kuni asi ära tuntakse, ja

siis aegamööda, asja silmas pidades, astuda tagasi. Kasulikud on ka tänavate- ja kaupluste siltide lugemine, tornikelladelt aja vaatamine, pistandaialattide, akende, korstnate, puude jne. lugemine, maastikku peidetud vastase ülesotsimine ja mitmed teised sarnased harjutused.

Prillikandjaile lisandub sellele veel prilli õige käitlemine. See peab olema alati puhas ja kriimustusteta. Seepärast ärgu puudutatagu prilli mustade näppudega ja hoitagu teda nõnda, et ta klaasid ei puudutaks teisi kõvu asju, mis võiksid tekitada kriimustusi.

Lõppeks olgu öeldud veel mõni sõna meie noorkotkaste praktilisest kasvatusest.

Ülima põhimõttena on maksev manitsus: „Silmad valla!“

Poisid peavad lahtiste silmadega sammuma läbi elu. Siis tunnevad nad rõõmu looduse imedest, siis õpivad nad tundma ja armastama oma kodumaad, siis jäävad neile nende rännakuilt ja matkadelt jäädavad muljed nähtust, siis köidab neid inimeste askeldus.

Ümberringi keeva elu nägemine avatleb järele mõtlemisele, ringikaemine toob ka võimaluse teha head ja aidata teisi.

Ainult nõnda õpib poiss elutarkust, mis järgnevas elus kaalub nii lõpmata palju.

Igal väljasviibimise juhtumil juhtigu poisid üksteise tähelepanu igasugustele asjadele ja sündmustele, seadku üksteisele küsimusi, kui neile midagi puutub silma, asetagu juht ka ise küsimusi.

Pärast sarnaseid harjutusi paneme juba lühikese aja järele tähele, missuguseid edusamme poisid on teinud.

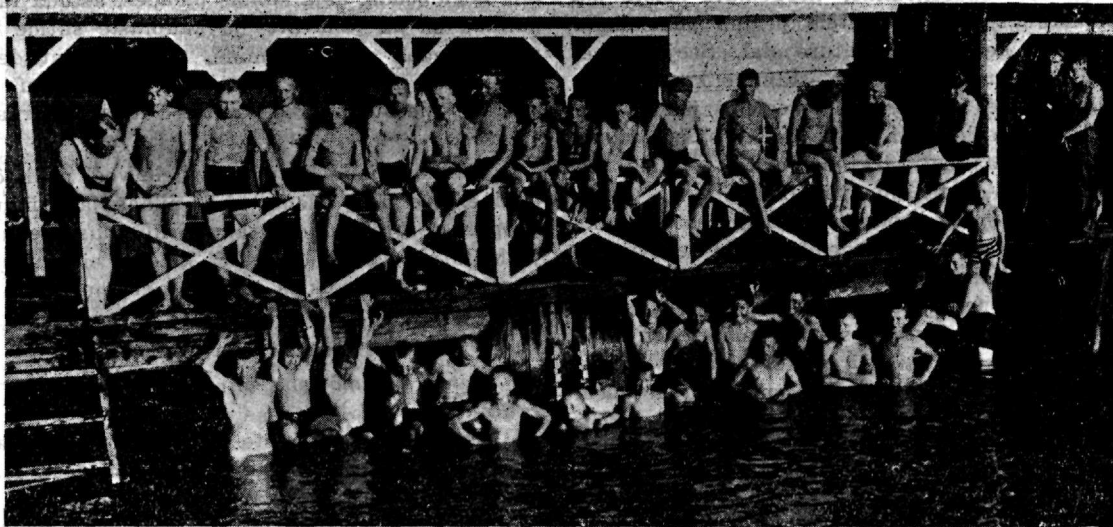
Edasi peavad meie poisid õppima end ise aitama igasugustes elust tingitud olukordades. Selleks on vajaline igasuguste praktiliste kunstide teadmine: õmblemine, keetmine, lihtsamate tarbeasjade valmistamine, sõlmede tegemine, kanderaamide valmistamine, kõige algelisemate ulualuste ehitamine, lihtsamad mullatööd jne.

Töökodade ja vabrikute külastamine pakub poistele võimaluse näha mõndagi, mis neile ükskord elus võib olla kasulik. Kunstinaütuste ja muuseumide vaatlemine arendab nende elutunnet ja avardab nende silmaringi.

Me näeme, noorkotkluse kasvatuse tööväli on lõpmata mitmekülgne ja nõuab juhilt palju: mitmekülgseid teadmisi, suurt oskust, ustavat andumust raskele, kuid aatelsele ülesandele.

Seejuures tuleb aga seada nõudmine, et kõiki ülalmainitud kasvatusharusid käsitletakse ühteviisi kohuse truult, sest ainult sel juhtumil pääseme oma kõrgele sihile:

„Kasvatada meie poisse tublideks, kõlblikeks meesteks!“

Poisid suplemas.

Soome kaitseliidu noored

Märkmeid ja õpiseid Soome kaitseliidu noorte poiste kursustelt Tuusulas 14.—26. juulini s. a.

Pikema aja jooksul luues kindlad alusmüürid kaitseliidu organisatsioonile on Soome kaitseliit asunud noorte poiste organiseerimisele, nende kasvatamisele tugevas isamaalises vaimus tublikeks kodanikkudeks kehaliselt ja vaimliselt, kelledest tulevikus võiksid kujuneda ka tublid kaitseliitlased.

Alus Soome kaitseliidu noorte poiste organisatsioonile pandi 1928. aastal, kui Tuusulas korraldati esimesed poiste juhtide kursused ja hiljem samas laager noortele poistele. Järjekindlalt on seda tööd tänapäevani jätkatud ja selle aja jooksul on suudetud kasvatada ja ette valmistada 250 juhti ning organiseerida ligikaudu 10.000 12—16-aastast poissi.

Poiste juhtideks on peaaegselt vanemad kaitseliitlased, rahvakoolide õpetajad ja reservohvitserid, samuti seltskonnategelased, kes ühel või teisel viisil kaitseliiduga on seotud. Kuid leidub ka noori kaitseliitlasi, kes peale vastavate kursuste lõpetamist end on pühendanud noorte tööle.

Vaatamata sellele, et Soomes peale kaitseliidu noorte poiste kasvatamise alal töötavad veel Suomen Partiopoikan Liitto ja Noortemeeste Kristliku Ühingu skouidid, ei ole asunud üksteise „materdamisele“ ega noorte ülevõtmi- sele, vaid igaüks töötab neist omaette, sest töö- põld on laialdane ja tegevust jätkub kõigile.

On juhtumisi, et mitmes linnas, kus on tu- gevad teiste organisatsioonide poiste üksused,

kaitseliit oma poiste osakonda pole asutanudki, vaid on valinud tööpõlluks provintsi ja maa, kus harilikult noorte organiseerimise alal midagi ei ole tehtud. Seega ka seletatav, et enamik Soo- me kaitseliidu poistest on provintsi- ja maa- poisid.

Poiste organisatsiooni ja seda juhtivat apa- raati on katsutud töö lihtsustamise mõttes teha võimalikult lihtsamaks.

Nii on poiste organisatsiooni kõrgeimaks juhiks Soome kaitseliidu peastaabi spordiosa- kond, kes korraldab kursusi, laagreid poistele ja nende juhtidele ning jagab tarvilisi juhtnõo- re allorganeile-malevaile.

Malevas on kõrgeimaks juhiks maleva pea- lik, kuna töö tegelikuks juhatajaks on maleva 3. instruktor (palgaline kehalise kasvatuse instruktor).

Malevkondades ja vähemais üksustes te- gutsevad nende üksuste staapide juures poiste osakondade juhatajad (mitte palgalised), kelle- le omakorda abilisteks on vähemate üksuste noorte juhatajad.

Poiste organisatsiooni vähimaks üksuseks on rühm, kuhu kuulub 6—10 poissi ja juhataja. Neli rühma moodustab jaos ja neli jagu kompa- nii. Pataljoni moodustab 3—4 komp. ja bri- gaadi 2—3 pataljoni. Vastavalt organiseeritud poiste arvule on malevais ja nende üksuste juu- res moodustatud poiste üksused.

See on esialgne organisatsioon, milles tarvi-

duse järele tulevikus tehakse täiendusi ja muudatusi.

Poiste tegevuskava näeb ette tegevust kolmes peagrupid:

I grupp — kehaline kasvatus; II grupp — isamaaline kasvatus; III grupp — välitegevus.

Kehalise kasvatusel aladest on poistele ette nähtud:

1. kergejõustik — lühikemaajooksud kuni 100 m, maastikujooks, kaugushüpe, kuulitõuge (5.44 ja 3 kg);

2. ujumine — oskus ujuda ja uppuja päästmine;

3. mängud — pesapall ja mitmesugused teised mängud;

4. talisport — 3—6 km suusatamine ja mäesõit;

5. võimlemine.

Isamaalise kasvatusel alla kuuluvad kodumaa ajalugu ja laul. Kodumaa ajalugu peab noori õpetama oma isamaad armastama, tema minevikus leidma suuri mehi — kangelasi, kes oleksid neile eeskujuks.

Laul aitab tõsta isamaalsust, ühtlasi olles ka meelelahutuseks ja üliheaks siseorganide arendamise harjutuseks.

Välitegevus on ette nähtud tegevusena maastikul ja siia alla kuuluvad:

1. liikumine ja varjumine mitmesugusel maastikul;

2. orienteerumine (kompassiga, taevatähed, kuu, päikese jne. järele);

3. kaartide tundmaõppimine ja joonistamine;

4. telkide ehitamine ja laagrite korraldamine;

5. matkade korraldamine.

Peale eelpool kolmes grupis loeteldud alade võetakse läbi veel riviline ettevalmistus, sõudmine ja purjepaadi juhtimine, esimese abi andmine õnnetusjuhtumisel, laskeasjandus (kolmnurga vedamine, märklaudade juures näitajana toimimine, kuke päästmine, laskmine väikekalibrilistest püssist) ja käsitöö.

Käesoleval aastal peeti Tuusulas 14.—26. juulini poiste juhtide kursusi. Kursuste juhatajaks oli peastaabi spordiosakonna pealik major Levälahti, õppejõududeks peastaabist ja malevaist kursustele komandeeritud kaitseväe ohvitserid-instruktorid. Kursuslasi — tulevase juhte — oli kokku tulnud 45 meest, enamikus mehed keskmises vanuses, rahvakooliõpetajad.

Algas tugev töö vara hommikust hilja õhtuni, kus läbi võeti teoreetilisi ja praktilisi alasid ja anti näpunäiteid tegutsemiseks juhina ja õpetajana.

Pärast kuuepäevast tüsedat tööd, kus tulevased juhid kõik omal nahal enne läbi proovisid, saabus Tuusulasse ligikaudu seitsekümmend noort poissi, kes äsja ettevalmistatud juhtide juhtimisel asusid tööle.

Saabunud poiste seas oli ka 5 partiolast, kes ühisel alusel kaitseväe poistega töötasid võtsid.

Poisid jaotati rühmadesse ja asusid telkidesse 9-meheliste salkadena.

Poiste päevane töökava oli kokku seatud alljärgnevalt:

Kell	7.00.	Ülestõus ja asetete koristamine.
„	7.30.	Hommikune võimlemine.
„	8.00.	Teejoomine.
„	8.30.	Teoreetiline tund (kodumaa ajalugu, topograafia).
„	9.30.	Praktiline tund (pesapall, kergejõustik, ujumine, sõudmine, laskmine, maastikul tegutsemine — iga rühm isealal).
„	11.00.	Hommikueine.
„	13.15.	Praktiline tund (sama nagu eelpool tähendatud).
„	14.00.	Kehakinnitamine (võileivad).
„	14.30.	Praktiline tund (sama nagu eelpool tähendatud).
„	16.00.	Võimlemine (ettevalmistus kaitseväe üldvõimlemispeole).
„	17.00.	Lõuna.
„	19.15.	Korralduste jagamine.
„	19.30.	Lauluharjutused.
„	20.00.	Õhtutee.
„	22.00.	Magamaheit.

Ülal toodud päevakava täiendati tarviduse järele laagritule ja õhtuste jumalateenistuste korraldamisega.

Laagritulel esinesid kõnedega kursuste juhataja ja kaitseväe ohvitserid, kuna meelelahutuse eest hoolitsesid kursuslased-juhatajad, samuti ka poisid ise. Laagritulele oli ümbruskonnast kokku tulnud palju külalisi, kes huviga tegevust jälgisid.

Pühapäeval, 20. juulil mindi ühiselt laagri asukohast 3 km kaugusel asuvasse Tuusula ki-

Poisid telgis Tuusula laagris.

rikusse, kus osa võeti jumalateenistusest ja hiljem käidi kiriku juures asuval kabelil Soome tuntud kirjaniku Aleksis Kivi haua.

Pärast viiepäevast laagritööd oli juhtidele ja poistele ette nähtud kahepäevane 50-km jalamatk. Matkast osavõtjad jaotati kolme gruppi, kusjuures igale grupile anti ise marssruut. Nii sammusid grupid oma ülesannete kohaselt esimene — Porvoo'sse, teine — Hikiäle, kolmas — Otalampile, kust raudteel sõideti tagasi Tuusulasse, Keräva jaama.

Nende matkade eesmärgiks oli noori ja nende juhte tutvustada matkade korraldustöödega, matkade tegeliku läbiviimisega, ja saavutada kogemusi ning õpiseid teel ja telkides asumisel.

Matkal tarvilised telgid, tekid, toit jne. transporteeriti edasi matkast osavõtjate juhti-

de ja poiste seljas. Keskmiselt tuli iga mehe peale moona ja varustust 10—12 kg. Keskmise liikumise kiirus oli 5 km tunnis. Teel kasutati ära kõik võimalused mõnusaks puhkamiseks ja meeskonna värskendamiseks. Seda võimaldasid täiel määral rohkearvulised järved ja jõed. Kohalikud elanikud suhtusid meeskondadele väga heatahtlikult, võimaldades tasuta piima, kartuleid, sauna, lõkkepuid jne.

Tuusulasse tagasi jõudes selgus, et kõik grupid olid ettenähtud marsruudi edurikkalt lõpule viinud. Haigestumisi ja õnnetusjuhtumeid teel ette ei olnud tulnud, välja arvatud üksikud varvaste ja jalgade villid, milliste põhjuseks olid peasjaliselt jalanõud.

Matkal saavutatud kogemused ja õpised pandi aga „kõrva taha“, et tuleviku tegevuses neid ära kasutada.

E. L.

Leib ja kehtakate oma maalt!

Eestis tegeleb üle poole rahva põllumajapidamisega

Tallinnas avati põllumajanduslik näitus. Juba aastakümneid on näitused olnud need, mis lühikesekski ajaks loovad vahenditu sideme linna ja maa vahele.

Mida suurem linn, seda teravamad lahku minekud linna- ja maaelu vahel. Tallinnas on inimesi, kes oma eluaja jooksul pole õieti sattunudki maale ja ei tea kuigi palju maainimeste elust-olust, nende muredest ja hingeelust.

Põllumajandusliku näituse puhul tunneb siiski ka pealinn ühendavat sidet maaga. Linnlane õpib tundma neid kaaskodanikke, kes toodavad leiba, näeb oma silmaga „peekonit“ jooksmas sulgudes ja elavaid „võimasinaid“, taluperemeeste ja -perenaiste uhkust.

Eesti on põllumajanduslik riik. Seda on rõhutatud lugematuid kordi. Eriti praegusel silmapilgul, kus nii palju kõneldatakse põllumajanduse kaitse vajadusest, poleks liigne vaadelda, milline osa meie rahvast elatab end põllupidamisest ja kui palju toodab meie emake-kodumaa.

Kõigepealt peab märkima, et üle poole kogu meie rahvast tegeleb põllupidamisega.

Et arvud oleksid ümmargused, võtame Eesti vabariigi rahvaarvuks 1 miljon 200 tuhat inimest. Tegelikult on see arv natuke väiksem.

Kogu rahvast 641.000 hinge, s. o. tublisti üle poole, elab taludes. Kuid põllutööst elavate inimeste arv on veelgi suurem. Statistiliste andmete koostamisel on arvesse võetud ainult talud, kuid ka saunikud, suur osa väiksemate alevite elanikke jne. elatavad end samuti põllutööst.

1929. aastal tehtud üleskirjutamise andmetel Eestis on 133.358 talu. See arv iseendast ei ütleks meile kuigi palju. Kui me aga vaatleme lähemalt, millal on asutatud kõik need talundid, siis alles mõistame, milline tähtsus meie riiklikul iseseisvusel on meie rahva majanduslikus elus.

Vabadussõja ajal antud „vekslid“ on väljalunastamisel: maa on antud rahva kätte.

Eelpooltoodud talude üldarvust on 54.359 talundit ostutalud, enamikus juba enne riiklikku iseseisvust ostetud „päriks“. 7486 talu ostutaludest on rendil, s. o. omanikud on nende pidamise annud teiste isikute kätte. Riigirenditalusid on 20.117. Need talundid olid ühel või teisel kujul olemas juba enne, kuid nüüd on nende omanikuks-peremeheks riik.

Vabadussõja ajal antud lubaduste täitmiseks on seni loodud 32.077 asundustalu, samale arvule kodanikkudele ja nende perekondadele antud oma maalapike, mida inimene nii igatseb. Endiste mõisnikkude maa on antud rahva kätte, endised sulased ja mõisate moonamehed on saanud omaette peremeesteks, ühes sellega saanud ka püsivaks ja kandvaks jõuks rahva hulgas.

Peale siin-mainitud talundite liikide on veel 3865 talu loomaarstide, kooliõpetajate, ringkonnavalitsejate j. t. käes palgamaa taludena ja 15.453 mitmesugust talundit, mida statistika nende kirju ilme tõttu liigitab „mitmesuguste“ alla.

Maareformi läbiviimise tõttu on vähenenud tunduvalt ka n. n. maa-proletariaat. 641.168 hingest, kes elavad taludes, on 558.964 hinge

kohaomanikud ja nende perekonnaliikmed. Ainult 82.204 hinge on palgalisi, sulaseid, teenijaid, karjaseid jne.

Kogu Eestis on põllumajapidamiste all 3.093.749 hektaari maad. 33 protsenti sellest, nimelt 1.008.612 hektaari, on põllumaad, 29 protsenti ehk 910.417 hektaari heinamaad, 709.809 hektaari karjamaad, ülejäänud maa-ala on mets, soo, raba ja mitmesugused kasutamiseks kõlbmatud maad.

Kui palju saame leiba oma maalt? Toiduviljade liiki arvatakse rukis, nisu ja mitmesugused kaunviljad. Nende saagi kohta võttes andmeid 1921. kuni 1929. aastani, näeme, et toiduviljade saak Eestis kõigub 1.400.000 kvintalist kuni 2 miljoni kvintalini (kvintal = 100 kilogrammi). Kõikumised, olenevalt iga aasta ilmastikuoludest, on kuni pool miljonit kvintalit, ainult mõnel üksikul ebasoodsal aastal natuke rohkem.

Kodumaa viljast ei jatku meile, kuigi Eesti on põllumajanduslik riik. Lõikusest lõikuseni ei saa läbi oma viljaga ja appi peab tulema välismaa vili. Andmed 1921. a. kuni 1929. a. näitavad, et iga aasta veetakse välismaalt vilja sisse 570 tuhat kuni 650 tuhat kvintalit. Erakordselt suur oli välismaise leivavilja sissevedu käesoleva aasta jooksul, mitte niipalju läinudaastase saagi kui vilja kaitsetolude pärast, mille sisseseadmine oli ette näha ja mistõttu rutati välismaa vilja tagavarade soetamisega.

Eesti vilja veetakse väikesel määral siiski ka välja. Peale selle peab pidama meeles, et iga aasta külvatakse küllalt tunduva osa kodumaa viljasaagist mulda — seemneks. Aastas külvatakse seemneviljana maha ümmarguselt 315.000 kvintalit toiduvilja. Seemnevilja hulga kõikumised on väga väikesed, ainult mõni tuhat kvintalit kulub seemneks, mõnel aastal vähem või rohkem kui teisel aastal.

Arvates Eestist väljaveetava ja mahakülvatava vilja maha kodumaa viljasaagist ja sissetoodavast viljast, näeme, et lõikusest lõikuseni süüakse Eestis n. n. toiduvilja 2.100.000—2.400.000 kvintalit, peale selle müüdi kartul, odrad ja teised viljad, mida ei arvata toiduviljade hulka.

Põllumajandussaaduste osa väliskaubanduses üldises rahalises läbikäiguses moodustab 37—38 protsenti. Sisseveos moodustavad põllumajandussaadused 28—29 protsenti, kuid siia on hulka arvatud ka väetisained, mis meie põllupidajate jaoks tuuakse välismaalt. Väljaveos moodustavad põllumajandussaadused 48—49 protsenti üldisest väljaveost, seega ligi poole.

Põllumajandussaaduste väljaveos on tähtis osa loomasaadustel. Või, peekon, kana-

munad ja loomaliha on meile valuutatoojad. Või üksi annab üle poole loomasaaduste väljaveost. Üldisest põllusaaduste väljaveost moodustavad loomasaadused tervelt kolm neljandikku.

Huvitav on vaadelda, kuidas ja mille arvel tekib tasakaal meie väliskaubanduses.

Metsamaterjalide väljavedu katab selle puudujäägi, defitsiidi, mis tekib mitmesuguste toidu- ja maitseainete sisseveost. Kõigepealt toiduvili, siis suhkur, vürtsid, välismaade veinid ja mitmesugused maitse- ja maiusained ja suured väljaminekud suitsetamisainete, tubaka peale moodustavad raske rahasumma, mis rahvas iga aasta peab andma välja.

Ilusad puud meie metsadest peavad katma tubaka peale minevad kulud!

Põllumajandussaaduste, või, munade, liha, lina jne. väljaveost saame parajasti niipalju raha, et katta tööstussaaduste sisseveoks minevad kulud, nagu masinate, igasuguste tarbeasjade, riiete jne. peale kuluvad summad.

Üks kuu on väliskaubandus passiivne, veame vähem välja kui toome sisse, teine kuu on väliskaubandus aktiivne, müüme välismaale rohkem kui ostame.

Nii läheb see igavene ringkäik kuust kuusse, aastast aastasse. Talvel ja varakevadel on raskem, kuid siis tulevad väljaveokuud ja aasta lõpp-kokkuvõtteks kisume „otsad kokku“. Põllumajanduse toodang on see, mis meid ikka välja aitab.

Kuid ega see „ots otsaga kokkusaamine“ ei tohi olla eesmärgiks! Kord me peame jõudma ka niikaugele, et võime midagi üle jätta. Siit-sealt saab igaüks kärpida neid kulusid, mis viivad raha välismaile. Meie kodumaa pind suudab toota ja luua väärtusi palju, palju kordi rohkem kui praegu. Tarvis on ainult teadlikumat tööd, tarvis suurendada tööviljakust.

Ja kõige viimasena juhtmõte, mida ikka ja ikka jälle peab tuletama meele: rohkem lugupidamist kodumaa tööstussaadustele! Kodumaa riie, kodumaa saabas, kodumaa masin... Kas need on siis tõesti nii halvad? Ja kui on mõnel kaubal vast väiksemaid puudusi, neid saab kõrvaldada, kui öelda töösturitele mehesõnaga, kus on viga. „Kus viga näed laita, seal tule ja aita!“ ütleb vanasõna. Nii mõnigi väike puudus kodumaa kaupade juures on kõrvaldatav, kui tarvitaja võtab vaevaks ja juhib sellele tähelepanu.

Kuid tegelikult ei seisa viga kodumaa kaupades, vaid ostjaskonnas, kellel ei ole veel usku oma töösse. Mitte seepärast ainult, et „ostes kaubad võõralt turult, kaotad õied kodunurmelt,“ vaid ka lugupidamisest oma rahva ja töö vastu peab ostma oma kaupad. See on riigi ja iga üksiku kodaniku huvides.

Ed. Vallaste.

Kaks laskevõistlust Latviaga

Eeloleval pühapäeval, s. o. 31. augustil, leiab Riias aset Latvia aizsargside ja Eesti kaitseliidu vaheline ja 1. septembril samas kohas aizsargside Riia polgu ning Tallinna maleva vaheline laskevõistlus.

Tallinna malev võistleb riialastega juba teist korda (esimene võistlus peeti 1929. aastal Tallinnas), kuna rahvusmeeskond lätlaste vastu alles esimest korda läheb tulle.

Rahvusvõistlusi on kavatsusel pidada iga aasta kord vaheldamisi Riias ja Tallinnas. Tänavu aasta tuleb esimene võistlus pidamiseks Riias, mõtte algatajate kodus. Oieti selle võistluse mõte algatati juba möödunud aastal meie poolt, kuid lätlased ei võtnud seekord maavõistlust vastu.

Võistlusele pannakse välja kummagi organisatsiooni poolt 24-meheline grupp. Peale selle sõidab Riiga kaasa 4 varumeest.

Eesti meeskond on koostatud järgmiselt:

Tallinna malevast: Schütz, Fritz; Silber, Heinrich; Loun, Aleksander; Trumm, Julius; Passup, Rudolf; Sander, Jüri; Kõrts, Paul; Raavik, Aleksander; Kõöbe, Oskar; Pikson, Voldemar ja Tramberg, Balduin.

Lääne malevast: Rull, Julius.

Võru malevast: Madisson, Paul; Samarüütel, Richard ja Peetson, August.

Tartu malevast: Tammark, Hendrik.

Järva malevast: Päären, Villem; Pürn, Johannes; Rull, Ernst ja Laube, Johannes.

Narva malevast: Kütt, Nikolai.

Pärnu malevast: Rosenberg, Tõnis ja Nõmmik Johann.

Valga malevast: Kruustükk, Hugo.

Sakalamaa malevast: Järvekülg, Aleksander; Kärner, Jaak ja Tederson, Hugo.

Pärnumaa malevast: Mitt, Karl.

Võistluslaskmist teeb kaasa 24 meest. Varumehed eraldatakse Riias 8. septembril.

Peale ülalnimetatute sõidab Tallinna malevast kaasa veel 7 meest, kes ülal loeteldud Tallinna maleva võistlejatega moodustavad Tallinna maleva meeskonna.

Möödunud aasta parimad. Vasemal Läti parim SPONBERGS (166 silma) ja Eesti — TRAMBERG (175 silma).

Mõlemate meeskondade üldjuhina toimib Tallinna maleva pealik kolonel F. Pinka. Rahvusmeeskonna kapteniks on määratud peastaabi õppejaoskonna pealik major A. Parts ja temale abiks informatsiooni-jaoskonna pealik n.-leitnant A. Treufeldt. Tallinna maleva meeskonna kaptenina toimib maleva instruktor leitnant E. Kask.

Peale selle sõidavad kohtunikudena kaasa pealikud B. Abrams ja Reintam.

Võistlusmatk algab 29. augustil Tallinnast, kust sõidetakse õhtuse kiirrongiga, mis väljub Tallinna jaamast kell 18.40. Provintsimalevate võistlejad istuvad rongile Tapa, Tamsalu, Tartu ja Valga jaamades.

Tagasisõit Riias on kavatsetud 1. septembri õhtul kell 21.38.

Võistlused iseenesest on väga huvitavad ja loodetavasti tulevad nad mõlemad väga pinevad. Rahvusmeeskond võistleb kolmest asendist (lamades, püsti ja põlvelt), lastes igast asendist 10 lasku. Proovilaske on lubatud 9 tükki.

Tallinna maleva meeskonnal tuleb lasta lamades 20 lasku.

Eriti tormilised on lätlased lamades laskmisel. Möödunud aastal Riia polgu ja Tallinna maleva vahelisel võistlusel lätlased saavutasid esimese seeriaga suure ülekaalu. Järgmiste seeriatega tallinlased pressisid järele ja lõpuks isegi suure ülekaaluga mööda. Eesti visadus võitis.

Loodame, et eelseisvail laskevõistlusil nii rahvuskuu ka Tallinna maleva värve auga kaitstakse.

Rahvusvõistlusel parim grupp (loetakse 20 parima mehe tulemused) omandab Läti aizsargside ülema ränd-

A-S. „D. MIRVITZ ja POJAD“

Tartus

Tallinnas

R ekoja tän. 6. tel. 3-83 | S. Tartu m. 13, tel. 306-81

Suurim ja soodsaim en-detail ja

en-gros

majatarvete ja

valgustusabinõude

sisseostukoht Eestis.

auhinna ja parim üksiklaskur — Eesti kaitseliidu ülema rändauhinna.

Peale selle saavad auhindu: parim Latvia laskur kaitseliidu ülemalt ja 16 parimat laskurit üldise paremuse järjekorras individuaalsed auhinnad Latvia aizsargside ülemalt.

R. L.

Tänu

Naiskodukaitse keskjuhatusel nimel avaldan parimat tänu naistele Poola presidendi vastuvõtmisel ülesnäidatud abi eest. Eriti avaldan tänu Tallinna ringkonnale, kes ülemaalistel laskevõistlustel meeste toitlustamist, sekretariaadis töötamist ja sissesõitnud külaliste vastuvõtmist lahkesti abistas. Samuti avaldan tänu Harju, Sakala ja Saare nii võimlejaile, tantsurühmadele kui ka Sakala kodukaitse naiskoorile ja Tartu vabadusristi vendade malevkonna orkestrile, kes „Estoonias“ perekonna-õhtust osavõtjaid oma ilusate ettekanetega rõõmustasid.

Keskjuhatus avaldab ühtlasi headmeelt eeskujuliku korra kohta. On näha, et distsipliin ja enesest lugu-

pidamine suure arusaamisega kodukaitse ridades edeneb.

Mari Raamot,
esinaine.

Toimetusele saadetud kirjandus

Kodukaitse laulik. Naiskodukaitse väljaanne 1930. 176 lhk., hind 50 snt.

Ei öelda asjata, et eestlased on laulja rahvas. Meil lauldakse meeleldi küll rõõmu-, küll kurbusepäevil ja lauldakse täie hinge ja südamega.

Suuremail koosviibimisel, eriti kaitseliidu peres, on seni tuntud puudust korraliku ja käepärase lauliku järel, kus peale isamaaliste laulude oleksid sees ka üldiselt lauldavad lõbusad ja ajaviitelaulud. Nüüd on see puudus kodukaitse lauliku ilmumisega kõrvaldatud.

Kodukaitse käesolevat laulikut võib soojalt soovitada kõigile kaitseliitlastele ja üldse lauluarmastajatele.

Trust D. E. Euroopa hukkimise lugu. Ilja Ehrenburg. Looduse kroonine romaan nr. 19. Aeliita. Aleksei Tolstoi. Looduse kroonine romaan nr. 20.

Tähelepanu!

O. ZIMMERMANN'I

peennahatööde- ja reisikohvrite-tehase saadused on varustatud kaitsemärgiga „GLOBUST KANDJA MEES KOHVRIIL.“ Eesti töö.

Tarvitage ainult kodumaa reisikohvreid!
Eesti töö on kaup, mis on võistlemata hea ja odav:

H I N N A D:

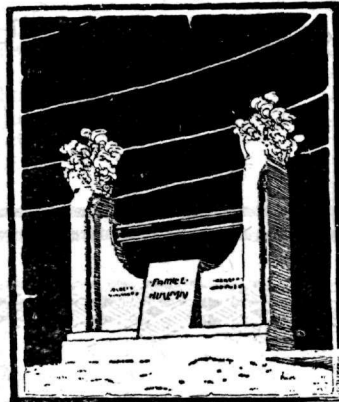
30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 sm.
2.75 3 25 4.— 4.50 5.— 5.50 6.— 6.50 7.— 7.50 kr.

Suures valikus moodsaid naisterahva käekotte, aktimappe, rafa-taskuid ja metallrafa-kotte, sõjaväe võõrihmum ja kannuseid.

O. ZIMMERMANN

TARTUS: Suurturg 4. TALLINNAS: Harju t. 34.

Jällemüijatele soodsam ostukoht!

ALEX. ED. JÜRGENS'I

(End. N. Kasperson, asut. 1851)

mehaaniline graniidi ja marmoritööstus

Tallinnas, Kaupmehe tän. nr. 7

Telefon 23-16.

Valmistamine ja laager:

hauasambad, mälestussambad, elektritahvlid ja kõik sel alal ettetulevad tööd.

Tänases numbris:

Kaanepilt: Taktikalisilt õppusilt. — E-ar: Naiskodukaitse rahvusliku ja riikliku propaganda teenistuses. — E. L. Eesti kaitstud lääs. — Eero Valleenius: Õhutagem õhukaitset. — Mihkel Aitsam: Tallinna põllumajanduse näitused rahvustunde õhutajana. — N.: Noorkotkiline kasvatus. — E. L.: Soome kaitseliidu noored. — Ed. Vallaste: Leib ja kehakate oma maalt. — R. L.: Kaks laskevõistlust Latviaga. — Tänu. — Toimetusele saadetud kirjandus.

V. Kaljot

Tartus, Poe tän. 9. Telef. 12-29.

Töõriistad

Ehitusmaterjal

Majatarbed

Hinnad mõõdukad

Tallinna Vastastikku Vastutavate Ametnikkude Ühing

Ühing on asutatud 1920. a.

Tallinnas, V. Pärnu mnt. 6.

Telef. (2)15-48.

Soovitab oma liikmete hulgast ärijuhte, raamatupidajaid, laeka- ja laduhoidjaid, kaubareisijaid j. n. e. ja vastutab nende kätte usaldatud varanduste eest.

Vastutuskapital seisab Tallinna börsikomitee valve all.

TARTU LINNAPANK

TARTUS

RAEKOJAS

TEL. 11-32.

Võtab raha hoiule jooksvale arvele, kindla tähtaja peale ja kuude viisi ja :— maksab ajakohast protsenti. :—:

Laenud. Välisraha. Välisčekid. Inkasso.

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Riidevärvimisvabrik & keemiline pesemiskoda

R. NATUS

Viljandis, Tartu tän. 24

Asut. 1883. a.

Telefon 59.

VÄRVIB kodukoetud kangaid, kantud riideid, tervelt ehk lahtiharutatult, kõiksuguseid lõngu jne. — KEEMILISELT PUHASTAB ja PESEB kõiksuguseid kleite, ülikondi ja palituid, lambanahku, aknaeesriideid jne.

Tarvitusel ainult parimad väljavalitud ained.

Tööd võetakse vastu:

Tallinnas: Narva mnt. 26 — oma laos, S. Pärnu mnt. 33 — A. Kraani kaupl., Harju tän. 29 — „Heimarbeit“. **Tartus:** Riia tän. 2 — Ed. Friedrichi juures, Raekoja tän. 16 — oma laos. **Pärnus:** Jäneseselja tän. 1. — D. Levin'i kaupl. **Paides:** L. Rästas'e juures. **Haapsalus:** A. Lasy juures. **Võrus:** S. Songi juures. **Türis:** J. Estenthal'i juures. **Tapas:** V. Gabriel'i juures. **Paluoja:** Hans Rist'i juures. **Mustlas:** J. Lapp'i juures. **Karksi-Nuias:** Radloff'i juures ja veel mitmeis teisis aleveis.

TALLINNA

MAJAOMANIKKUDE PANK

Harju t. 29.

Avalud iga päev kella 9—2.

Tel. 33-11, 33-69.

Pank võtab raha hoiule, jooksvale arvele ja tähtaja peale igasugustes summades ja mak-
sab ajakohast protsenti. Pank diskonteerib
veksleid, annab laene, toimetab kõiki pangaooperatsioone.

Rahasaatmine kõikidesse Eesti linnadesse ja rahvarikkamatesse kohtadesse.

Peale selle toimetatakse pangas majade ja muude varanduste kinnitamis-
tule, varguse ja muude õnnetuste vastu ja võetakse Majaomanikkude
Seltsi liikmeid ja liikmemaksu vastu.

Juhatus.

VANIM JA SUÜRIM

PEEGLITÖÖSTUS

EESTIS

P. L O D E R A U D

Tartus, Uueturu tän. 11, telefon 501

AKNAKLAASI

igas moodsus, suurel ja väikesel arvil.

Suures valikus kõiksuguseid

peegleid

ja
klaase

Hotell-restoraan

„BRISTOL“

Pärnus, Rüütli t. 44, tel. 1-50.

Rikkalik einelaud. Likoõrid ja napsid kõige parematest vabrikutest.
Esimese järgu köök. Sissesõitjatele alati puhtad numbritoad.

EHITUSE- JA METALLI-TÖÖSTUS

Võru (Pihkva) t. 1

„TEHNIK“

Kõnetraat 3-04

TARTUS

Keskütte — vesivarustuse — kanalisatsiooni sisseseadmised ja parandustööd.
Autogeeniline metallide kokkukeetmine. Aurukatelde, pumpade, masinate ja
põllutööriistade parandamine.

L A O S:

pumbad igaks otstarbeks, torud, armatuurid ja vesivarustuse tarbed.

ÕMBLUSMASINAD

Naumann, Pfaff, Vesta
tõltheaduses võidavad kõiki. Maksuta ilutikandus.

JALGRATTAD:

Naumann, Suhl, Juno, Royal, National, Primus
paremad parimatest.

„HOMOCORD“ GRAMMOFONID

ja eestikeelsed löökplaadid.

Soodus järelmaks. Müük suurel ja väikesel arvil.

Kr. Saar & Ko. Tartus

RAEKOJA TÄN. 2, TELEFON 6-94.
TALLINNAS, RAKVERES, JÕHVIS.

EKSPEDITSIOON- JA TRANSPORT-ÜHING
CARL LASSEN -- TALLINN

TARTU OSAKOND,
KÜÜTRITÄN. 2.
TELEFON 7-65.

A. Tõllasepp'a
kauplus

Viljandis, Lossi tän. 25. Kõnefraat 275.

Soovitab soodsate hindadega kõiksugu
**õpperaamatuid, muud kirjandust, kooli-
ja kantseleitarbeid, kirjutus- ja joonis-
tusmaterjali, paberikaupa jne.**

Kõiksugu muud muusikariistad, nende üks-
sikud osad, keeled, noodid jne.

Tapeete ja bordesid rikkalikus väljavalikus ja uuema-
les musirites. **Seina- ja tahvelpappi**, mimes paksuses.

Jällemüüjatele kõrged protsendid.

Kasuka- ja mütsitööstus
G. KANGRO

Tartus, Aleksandri tän. 15.

Valmistab kasuka- ja kraenahku.
Suve- ja talvemütse.
Töö kiire ja korralik.

K. Taklaja

Aleksandri 1. 5. Telef. 5-26.

Suures valikus: **paberosse,
tubakat, kompvikke, teed,
tulefikke ja seepe.**

Müük suurel ja väikesel arvul.
Hinnad mõõdukad.

Tartu Linna Tööstuskool

(Vene tän. nr. 1, Kolde tän. nr. 16, tel. 6-15.)

Täidab kõiksugu töötellimisi.

Uute õpilaste vastuvõtmine õp-
peaasta alul (25. – 31. aug.).

Järgmised autokursused algavad 8. sept.
s. a. kell 6 p. l.

Kella-, kullasepaäri ja tööstus

O. HERMANN

Tartus, Aleksandri 2.
Asut. 1815.

Kuld-, hõbe- ja kristallasjad,
„OMEGA“, „ZENITH“,
„GRISEL“, „BORELL“
j. n. e.

tasku-, käe- ja seinakellad
suures valikus.

MARKUS FÜRST

TARTU T. 13 VILJANDIS KÖNETR. 117
ASUTATUD 1896.

TELEGR. AADR.: „FÜRST VILJANDI“

*

**PUDU- JA TERAS-
KAUBA SUUR LADU**

Suures valikus

raudvoodeid,
madratseid,
reformpõhju

soovitab mõõdukate hindadega

K. IVAND & Ko

Tartus, Riia t. nr. 69 (hoovimajas.)

Tartu Juudi Ühispank

Tartus, Poe tän. 3.

Telef. 305.

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.
Võtab raha hoiule, annab laenusid.
Kinnitus a.s. "Polaris'e" agentuur.

H. KAASIK

Pagari- ja kondiitriäri

Mundi tän. 4.

Pikk tän. 33.

Telef. (2)34-83.

Soovitab kõiksugu kondiitrimaiustusi ja pagari-
saadusi, valmistatud I j.
tooresäinesel. Erii suure
valikus saadaval
maitsevaid

torte, kooke, küpsist

j. n. e.

Hinnad äärmiselt odavad.

Paberi- ja tapeediäri

☞ **Kodumaa** ☜

Tartu, Aleksandri tän. 10.

Kõige suurem valik kooli-
ja kantseleitarbeid.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Jällemüüjatele suured % ja
soodsad maksutingimused.

S. Gordin & Vennad

Pärnus, Jänesselja t. 9, kõnetr. 152.

Võistlemata odavate hindadega

soovitame

raua-, terase-, pudu-

ja tubakakaupu.

Kaupmeestele suured %.

Kinnisvaraomanikkude kinnitusselts

„MAJA“

**kinnitab igasugust kinnis- ja
vallasvara tuleõnnetuste vastu.**

Tallinnas Majaomanikkude panga ruumides Harju t. 29.

Avatud igapäev kella 9—3.

Pange aadressi tähele:

Harju t. 29. Tel. 6-00.

Agentuurid: Tartus, Pärnus, Nõmmel, Türil.

Kõige soodsam
rasva ja odava
liha ostukoht

on

Ühisus

„ESTONIA EKSPORTTAPAMAJAD“

Tallinn, S. Tartu m. 79, postk. 33.

Tel. 309-53 ja 305-51

Pärnu villa- ja jahutööstus

(end. o.-ü. Töö)

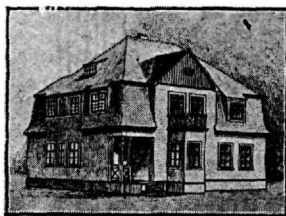
Pärnus, Hommiku tän. 2, tel. 108.

Villatööstus ja kaltsude ümber-
töötamine lõngaks ja kunstvillaks.

Jahu ja kruubiveski.

Ehitustööstus K. J. KOMPUS

Tartus, Võru t. 39, kõnetr. 715.

Võtab enda peale igasuguste elumajade, vabrikute, kõrval-
hoonete, kanalisatsioonide jne, ehitus- ja ümberehitustöid
ning valmistab samade tööde peale kavasid, plaane ja
eelarveid mõõdukate hindadega.

Oma mehaaniline puutööstus.

Parim lõunatamis- ja einetamiskoht Pärnus on

„Endla“ einelaud.

Puhtus eeskujulik, teenimine korralik, esimese klassi köök, mugavad
kabinetid, muusika, 2 biljardit, karastavad ja alkohoolsed joogid
sise- ja välismaa vabrikust.

Lõunad igapäev kella 1—5 p.

A la carte igal ajal.

Laudade ja kabinetide ettetellimine. Kõnetraat 17.

Sent sendile juure,

nii koguvad kokkuhooidlikud inimesed miljoneid.

Raha võtab hoiule,

annab laene ja toimetab kõiki

teisi pangaooperatsioone

Pärnumaa Põllumeeste Ühispank,

Pärnus, Rüütli t. 47, vastu raudteejaama.

Nahavabrik
J. Kollist & Ko.

Pärnus, Rütli t. 43. Kõnetr. 46.

Ostab ja valmistab kõiksugu nahku.

Värvikauplus
E. GÜNTHER

Tartus, Kaubahoovis 26, tel. 9-52.

Šokolaadivabrik

R. Glassmann
SHOKOLAD

Tartus, Suurturg 1. Telefon 13-32.

O. Wiegandt

Rütli tän., telef. 217.

Jalgrattaid, õmblusmasinaid, kudumisma-
sinaid, koorelahutajaid, muusikariistu,
grammofone, Eesti laulu- ja mängunootte,
fotograafia aparate, postkaarte, plaate,
rohte, raadioaparaate ja nende osi,
elektrilampe ja armatuure.

H. ILLISON,

Tartus, Kaubahoov 37.

Sadulsepatööstus ja -kauplus.

Alaliselt laos suures valikus esimese järgu ma-
terjalist valmistatud hobuseriistu, riimu, looke,
sadulaid j. n. e.; reisirabeid, portfelle, koolimappe,
käekotte, trakse j. n. e.

Soovitan suures valikus võistlemata odavale
hindadega KELLI, KULD, HÖBE ja
KRISTALLASJU

V. HIRSCHOVITZ

Tartus, Uusturg 16, telefon 12-65.

N. B. Kaitseliitlastele laskeauhinnad hinna-
alandusega.

Teie kasu on hea kaal

olgu see päsmer-, laua-, detsimaal-,
piima- ehk võikaal, mis on valmistatud
tööstuses

„K A A L“

PÄRNUS, Esplanaadipl. 2.

Autogeeniline keetmine, aparateid ehitus
tööstuse jaoks, kauaaegse praktikaga.

15. oktoobril saab

„Kaitse Kodu!“ viieaastaseks.

Sel puhul ilmub

„Kaitse Kodu!“ juubelinumber

suures kaustas ja rikkaliku sisuga.

ISIS KREEM

on see näokreem, mis teeb teie
naha siledaks ja sametpehmeks.

Kolmas Tartu Laenu- ja Hoiu-Ühisus.

Tartus, Suurturg nr. 8. — Juhatuse telefon 11-13. Üldtelefon 99.

AKTIVA. Arvete seis 30. juunil 1930. a. PASSIVA.

Kassa ja jooksvad arved	Kr.	112.288 28	Osamaksud	Kr.	206.857.97
teistes pankades	"	16.262.40	Tagavarakapitalid	"	33.170.31
Väärtpaberid	"	2.915 813.35	Hoiusummad	"	1.993.002.04
Laenud	"		Riiklike laenude kontokorrent	"	377.826.81
Korrespondendid:			Kontok. ja vekslite rediskont.	"	326.059.97
„Loro“	"	53.315.44	Korrespondendid:		
„Nostro“	"	1.479.30	„Nostro“	"	52.559.93
Vallasvara	"	13.454.30	Garantiid	"	176.192.90
Garantiid	"	176.192.90	Saadud prots. ja komisjon	"	183.818.68
Kulud ja makstud protsendid	"	74.619.66	Muud passivad	"	42.860.29
Muud aktivad	"	28.923.27			
	Kr.	3.392.348.90		Kr.	3.392.348.90

**Ühisus võtab raha hoiule, annab laenusid välja ja toimetab
kõiki muid pangaoperatsioone.**

Liikmete vastastikune vastutussumma on Kr. 1.034.289.85.

J u h a t u s.

Tartu Ühispank.

Tartus, Suurturg 18, telef. 141.

Sissekäik Kompanii l. (Eesti Panga vastu).

Asutatud 1921. a.

Annab laenusid

mitmesuguste kindlustuste vastu.

Võtab raha hoiule

ja maksab kõrgemaid protsente.

Võtab sissenõudmiseks

veksleid, veokirju ja muid dokumente.

Saadab raha

igasse kodumaa linna ja alevisse ja toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Hoiukarbid.

Panga juures asub kinnitusseltsi
„EESTI UNION“ peaagentuur.

Juhatus.

Seebivabrik „Veronika“

E. & K. PANKSEPP

TARTU, Aleksandri 16, telefon 8-30.

Tuntud kõrges headuses: tualettseebid, kirjud pesuseebid, saunaseebid, seebid nr. 250 ja 240, pesusooda ja küünlad.

Soovitan laost:

Valget plekki J. C.

”

”

”

”

Tinutatud vitsrauda.

X

X X

X X X

X X X X

Siberi plekki 10^{tt}, 12^{tt}, 14^{tt},
16^{tt}, 18^{tt}, 20^{tt} Tfl.

Tsingitud plekki 10^{tt}, 11^{tt},
12^{tt} Tfl.

Tinutatud traati.

Inglistina.

W. WUNDER

Õnnetus jääb tulemata!

**Kui kinnitate oma
varanduse ja elu**

Eesti Lloydis!

OSKAR STUDE,
TALLINNAS
EKSPEDITSIIONIÄRI

Asutatud 1882.

Raudtee ametlik speditsoon.

Korrastus — Inkasso — Kinnitamine — Laevaagendid.

Oma puksiirid ja laod raudteeühendusega.

O s a k o n n a d: Pärnus, Pühavaimu 8,
Tartus, Jaani 24,
Valgas, Maleva 1,
Viljandis, Lossi 8,
Narvas, Kiriku 22,
Võrus, Jüri 13-b,
Põltsamaal, Lossi 15.

Telegr. address igas kohas: „STUDEOS“.